

CHKD MAR 30 1966

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENTYBĖ

1886 - 80th ANNIVERSARY YEAR - 1966

80 M. 9 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1966 M. KOVO (MARCH) 17 D.

Telefonas:
Alplegate 7-7257

KAINA 20 C.

BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ, autorė ir režisierė.

Vaiždas iš pasakos-filmo "Aukso žąsis". Iš k. i. d.: K. Vasiliauskas, V. Vaičiūnaitė ir A. Dikinis. Veikalą sukūrė, surežisavo ir pastatė rašytoja Birutė Pūkelevičiūtė prieš keletą metų Montrealyje, Kanadoje.

"Aukso žąsis" New Yorke

PREMJERA BUS BALANDŽIO 2 D. 7 V. V. ACADEMY OF MUSIC

"Aukso žąsis", spalvotas filmas, kurio premjera Chicagoje įvyko praėjusiais metais, pagaliau bus parodytas New Yorko lietuvių visuomenėi.

New Yorko premjera įvyks balandžio 2 d., šeštadienį, Brooklyn Academy of Music (Ashland Place ir Lafayette Ave.).

"Aukso žąsis" yra rašytojos Birutės Pūkelevičiūtės kūrinys - jos pačios parašytas, surežisuotas ir pastatytas Montrealyje, Kanadoje, prieš keletą metų.

Premjera Chicagoje įvyko praėjusiais metais, nes filmo suredagavimas dėl įvairių techniškių kliūčių užsitęsė net porą metų. Filmą jau buvo parodytas daugelyje lietuvių kolonijų Amerikoje - Los Angeles, Cal., Cleveland, Ohio, Detroit, Mich., New Haven, Conn. ir ktur. "Aukso žąsis"

Philadelphijoje bus rodomas kovo 27 d.

Autorė ir režisierė Birutė Pūkelevičiūtė daug pastangų skyrė ir daug dolerių išleido šio pirmojo lietuviško spalvoto filmo pastatymui išėjimoje. Nuo mūsų visuomenės priklauso, ar ji galės sukelti lėšų filmo pastatymo nuostoliams padengti.

New Yorko premjera bus bal. 2 d. 7 val. vakare. Po premjeros, 9 val. 30 min. vakare, Hotel Granada, (268 Ashland Place ir Lafayette Ave., Brooklyne) Lietuvių Prekybos Rūmai ruošia aktorijų pagerbimo pobūvį, kuriam vadovaus pirmininkas dr. J. K. Valiūnas.

Balandžio 3 val. p.p. filmo seansas tėvams su mokyklinio amžiaus jaunimu, ir tą pačią dieną 6:30 val. vak. bus 2-as seansas.

Tęsiama 12 psl.

DR. J. K. VALIŪNAS, Liet. Prekybos Rūmų pirmininkas, kurio iniciatyva "Aukso žąsis" filmo premjera įvyks New Yorke.

"AGONIJA"

J. KIZNIS

Lietuvos valstybės katastrofa, II Pas. karui įsisilau-tėjant, gal ir buvo neišven-glama dėl Lietuvos geografi-nės padėties ir dėl jos di-džiųjų kaimynų grobikiškų bei strateginių planų. Bet šios aplinkybės nepateisina ty, kurie grėsmingai katas-trofa nesipriešintų visom įmanomom priemonėm. Kar-tais reikia pralaimėti ir mūšius ir karą, kad būtų už-tikrintas mandatas tautų fo-rume.

Be to, pasipriešinimu smurtui visuomet ginama universalios vertybės, lais-vės ir teisėtumo idealai, ku-riais remiantis galima sėk-mingiau likviduoti smurto pasekas.

1940 m. Lietuvos Respub-likos vairotojai minėtų idea-lų paramos atsisakė. Gal dėl to, kad patys buvo smurtinik-ka, nakties tamsoje pagrobę valstybės vairą, kurio jie ne-sugebėjo kūrybingai valdyti. Tas jų negebėjimas ir abeji-n-gumas tautos bei valstybės likimui ypač išryškėjo 1940 m. birželio pirmoj pusėj.

Kaip įvykiai vedė į Lietu-vos valstybės žlugimą, Jur-gis Gliuda pasakoja "Ago-nijoje." Tai ilgas rašinys, 400 puslapių knyga, kurią autorius pavadino romanu, "Agonija" nėra vertintina literatūros teorijos bendrai-siais terminais, tačiau ji skaitytina dėl joje pasakoj-a-mų įvykių. Vieniem tai yra priminimas netolimos praei-ties, kurią teko patiem išgy-venti; gi kitiem, jaunimui -- Lietuvos istorijos momen-tas, istorikų išsamiai dar nepanagrinėtas.

"Agonija" kaip struktūri-nė visuma, yra Lietuvos mi-nistrų ir kitų valstybės aukštųjų pareigūnų išvykos iš Kauno į Maskvą, Kybartus, Gudagojų ir jų pasitarimai minėtuose miestuose. Taigi "Agonijos" struktūra lyg būtų ministrų kelionių ir jų posėdžių aprašymas, ypač posėdžių Prezidentūroj Kau-ne, beviltiškai ieškant gar-bingo sprendimo kėblioj ir grėsmingoj politinėj situaci-joj.

J. Gliuda pasakoja įvy-kius, prasidėjusius 1940 m. gegužės 25 d. Molotovo nota Lietuvos vyriausybei, kur ji kaltinama organizavusi So-vietinių karių pagrobimą iš sovietų bazių Lietuvoje. Ilgą pasakojimą "Agonijos" au-torius baigia Smetonos pabėgi-mu į Vokietiją, Paleckio vy-riausybės sudarymu ir Ame-rikos lietuvų reakcija į įvy-kius Lietuvoje.

Į tokią "Agonijos" struk-tūrą autorius, dar įjungia praeities elementų, porą isto-rinčių paralėlių. Lyg paguo-dai ir suraminimui primena-ma Lietuvos-Lenkijos pada-linimai ir Sąjunginės valsty-bės žlugimas 1795 m. At-seit, praeityje irgi, dar net didesnės, valstybės žlugda-vo.

A. Smetona, kaip ilgų dis-tancijų bėglys politikoje, su-gretinamas su Liudviku XVI, bandžiusiu bėgti iš savo krašto Prancūzų didžiosios revoliucijos metu. Bet šios paralelis nėra struktūriškai suaugusios su visuma, kaip ir Voldemaro kelionė į rusų nagus.

"Agonija" neatskleidžia platesnio Lietuvos visuome-

Centre Mykolas ir Ona Domicelė Alionytė Limbai, gyvenę Brooklyne iki 1919 m., 1966 m. pradžioje minėjo savo vedybinio gyvenimo 50 metų su-kaktį. M. Limba, atvykęs Argentinon 1925 m. iš Lietuvos, iš ten atsikvie-tė ir savo šeimą 1930 metais, kuomet visi trys Limbukai baigė Vyžuonos pradžios mokyklą. Nuotraukoje - Limbų šeima: sūnūs, marčios ir anūkai.

nės vaizdo: ribojasi admini-stracijos viršūnių labai bendra charakteristika. Kiek detaliau apibūdina Smetoną, Merkį, Vitkauską, Paleckį. "Agonija," kaip tam tikras istorinių įvykių vaizdas at-skleidžia visą eilę situacijų, kur žmogaus apsisprendimas akcijai išreiškia ne tik jova-lią, bet ir sąmoningumą isto-rinio vyksmo bei pareigos pajautimą prisiimtai funk-cijai.

Pagrindiniai "Agonijos" personažai skaitytojo suvo-klami ir pajuntami kaip neat-likę savo funkcijų. Jie to ne-padarė, nes ir negalėjo pa-daryti. Jie nebuvo pasiruošę sutikti valstybės priešą, kaip

derėtų valstybės vyram, nes pagrindinis jų dėmesys per trylika metų buvo kreipia-mas į tikslą ir priemones, kaip išsilaikyti valdžios pos-te.

Antra, jie neturėjo kontak-to su tauta, nes jie ją nepa-sitikėjo, neturėdami iš jos mandato valstybės tvarky-mui. Todėl nesikreipimas į tautą, į krašto gyventojų vi-sumą, katastrofai artėjant, atrodo lyg valstybės tvarky-tojam trupėtų valdžios vir-šūnių likimas. Smetonos ad-ministracijos laikysena ne-buvo atsitiktinė, ji buvo na-tūrali politinė Lietuvos situacijoje 1940 m. pavasarį.

Kai tautos suverenitetas, išreiškiamas valstybės eg-zistencija, nėra esamos poli-tinės santvarkos komponentas, tada valdantieji praran-da ne tik kontaktą su tauta, bet ir jos įpareigojantį im-peratyvą, kurio lemiantį reikšmė ir nepamainomą vertę kraštui ir tautai išky-la pavojaus atvejais. Šie sąm-protavimai gal ir paaiškina Lietuvos administracijos laikyseną ir jos "akcijos sti-lių" 1940 m. birželio pirmoj pusėj.

Naiviai ironizuojant, būtų galima aiškinti, kad Smetona nesikreipė į savo tautą pa-vojaus metu, nes buvo cenzū-ra, kuri būtų neleidusi kal-bėti, kaip tokiais atvejais reikalinga. O to meto Lietu-vos administracijos virši-ninkui būtų reikėję kaltinti save ir savo artimuosius bendradarbius.

Kai kurių nuomone, cenzū-ra buvo neišvengiama, nes karas ėjo Europoje ir jis jau gresė Lietuvai. Taip, po 1926 m. Lietuvos viršininkai buvo visą laiką karo stovyje su kraštu ir be cenzūros. Jiem buvo nesaugu ir nepatogu. Perversmų bandymai, ūki-ninkų streikai tai patvirtina. Bet karo pavojaus su Sovietais nebuvo jokio. Sovietai norėjo užimti Lietuva be šū-vio, o Smetonos ministras nebuvo pasiruošęs bet kokiai rimtesnei kontraakcijai. Vie-ni aiškino, kad karo atveju būtų sugriautas klestintis Lietuvos ūkis, o Bizauskas prisispyręs įrodinėjo, kad atidavus rusam generolą Skučą ir saugumo viršininką Povilaitį, jų agresija prieš Lietuvą būtų likviduota. Rei-kia tik stebėtis tokia gilia ir išvalgia politinės situacijos samprata!

J. Gliuda, nukrypdamas į istorijos filosofiją, ieško isto-rinio priežastingumo dėsnų ir nurodo A. J. Toynbee doktriną kurią, jo nuomone, Lietuvos suverenumą netekimas patvirtinąs. Žymusis anglų istorikas sako, kad "istorija eina kilimo-žlugi-mo ritmais ir tiems ritmams priežasčių reikia ieškoti ne likime (fatum), nes gamtos dėsnuose, bet žmogaus sprendime." Taigi, pagal Toynbee, reikėtų manyti, kad Smetonos ministrų paskuti-nieji sprendimai lėmė Lietu-vos likimą. Kremliaus spren-dimai laimėjo. Jiem patogiau-siu būdu, nesutikę jokio pa-sipriešinimo. Jei paskutinio Lietuvos ministrų posėdžio sprendimai būtų buvę prie-šingi, jei būtų nuspręsta kautis su rusais, ar tada ne-reikėtų kalbėti apie Lietuvos valstybės agoniją?

"Agonijos" autorius nėra kiek žymiau nutolęs nuo fak-tinės įvykių eigos, jis juos dėsto gana tiksliai; tai teigia skaičiuojant "Agoniją" ir sekę joje dėstomus faktus iš arti. Pasakojamų įvykių fone tik kairiųjų veikėjų katastro-fiškos situacijos suvokimas, jų reakcijos ir išgyvenimai plačiau apibūdinai. Smetona ir Merkys dažniau išnyra fa-bulos tėkmėj, tad ir jų valz-das ryškesnis. Ministras pri-mininkas konflikto problemą su rusais suvokia tik techniškai. Autorius neparodo Merkio, supratęsio tikruo-sius rusų planus, tad jo pa-sirinkta derybose su rusais dėsimo taktika laimėti lai-kui tėra negudrus spėjimas, kad rusai netrukus nurims, ir tuo konfliktas bus baigtas.

Kiek Gliuda yra tikras Merkio laikysena Kremliuje, geriausiai jis pats žino. Bet nupieštas vaizdas Lietuvos ministro pirmininko Mask-voje nėra patrauklus. Tas vaizdas kelia įtarimą, kad Merkys visiškai nesuprato rusų planų arba jis jiem pa-talkavo. Jam atvykus į Maskvą birželio 7 d., jis buvo priimtas Molotovo ir priėmi-mo pabaigoj sovietų komisarų pirmininkas kreipėsi į Mer-ki: Sovietinė vyriausybė siū-lo Lietuvos vyriausybei pa-traukti teisman vėdaus reika-lų ministrą Skučą ir saugu-mo policijos departamento direktorių Povilaitį už rai-donarmiečių grobimą.

BUS DAUGIAU

VELYKOMS

IR KITOMIS PROGOMIS -
TIKRASIS IMPORTUOTAS

LENKIŠKAS KUMPIS

VISUOMET PARUOŠTAS PATEIKTI STALUI
KARŠTAS AR ŠALTAS

Dvi garsios firmos

KRAKUS ir ATALANTA

užsitarnavo šį pažymėjimą

KOKYBĖS SIMBOLIS

gaunamas nuo 2 iki
12 svarų kardinėse.

"Eglės žalių karalienės" filmo premjera Lietuvoje

Lietuvos kino teatrai ruošiasi "Eglės žalių karalienės" premjerai. Tai plačiaekranis spalvotas lietuviškas filmas-baletas, kuriam muziką sukūrė komp. Eduardas Balsys. Filme dalyvauja Akademinių operos ir baletų teatro artistai ir Valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto šokių ansamblis. Groja simfoninis Akademinių operos ir baletų teatro orkestras ir Vilniaus kamerinis orkestras. Režisierius-statytojas - Alg. Močkus, baletmeisteris - Vytautas Grivickas; Aleksas Digimas - operatorius; Jer. Čiuplys - dailininkas. Nuotraukoje - balerina Leokadija Aškelovičiūtė - Eglės vaidmenyje.

Scena iš filmo-baletu "Eglė žalių karalienė". Eglė - Žalčio žmona, jūros gelmių karalienė. R. Minderis - Žalčio vaidmenyje.

Slenka, bėga metai	Eglė laimingiausia	Čia ji karalienė
Kaip giedri diena.	Iš visų marčių;	Mėlynų bangų, -
O dukters nemato	Ji nelieja gausiai	Čia ji naktį dieną
Tėviškė sena.	Ašarų karčių.	Saugoma sargų.

Iš S. Neries poemos "Eglė žalių karalienė".

Lietuvoje

* Nemunas, kuris paprastai savo galią parodo balandžio mėnesį, šiemet pradėjo laužti ledus kovo pradžioje. Nuo kovo 4 iki 9 dienos Šilutės rajone, kaip rašoma Vilniaus spaudoje, buvo įtemptai kovama su potvyniu. Didžiausias pavojus grėsė "Nemuno" žirgynui, tarybiniam ūkiui, Rusnės salai, Šišos kaimui. Šakinukuose ledai kaip šapus laužė telefono, elektros stulpus. Daugelyje vietų teko evakuoti žmones. Nemuno deltoje sustumti ledų kalnai neleido vandeniui išsilieti į marias. Maža betruko, kad prasiveržęs vanduo būtų apsėmęs gyventojų sodybas. Buvo iškviesta pagalba iš Klaipėdos. Per Kuršių marias, lauždami 50-60 cm storio ledus, į Nemuno deltą atskubėjo du vilkikai. Abiejų laivų įgulos per dvi paras grūmėsi su ledais, kol juos pralaužė. Vanduo ėmė pamažu atslūgti.

Buvo atsiradęs pavojus ir Birštonui. Tenai vanduo buvo pakilęs virš normalaus lygio net 8 su puse metro. Persiveržęs per mažąjį pylimą, vanduo buvo užliejęs "Spalio" sanatorijos sandėlius, pagalbinės patalpas ir kelis gyvenamuosius namus. Pro kanalizacijos vamzdžius vanduo prasiveržė "Tulpės" sanatorijoje, pradėdama tvindyti sanatorijos namus, gydyklas. Visam miesteliui buvo rimta grėsmė. Ledai Nemune buvo daužomi net iš lėktuvų. Be paliovos dirbo galinga siurblinė, kuri išmesdavo atgal vandenį, įsibrovusius per pylimą. Buvo pilamas ir naujas papildomas pylimas, sustiprinantis anksčiau buvusį pylimą, kuris skiria Birštono kurortą nuo Nemuno.

ATGIMĖS KIPRO PETRAUSKO BALSAS

Pasiklausyti Kipro Petrausko? Kas gi ne! Svajotų išgirsti šį nuostabų tenorą! Tačiau juk Kipro Petrausko scenoje jau nebeįsvysi.

Belieka plokštelės. Bet...

Kipras Petrauskas — pirmasis lietuvių dainininkas, kurio balsas buvo įrašytas į plokštelės. Atliko tai daugiau kaip prieš trisdešimt metų įvairios užsienio firmos — Lietuvoje tuo metu dar nebuvo garso įrašų technikos.

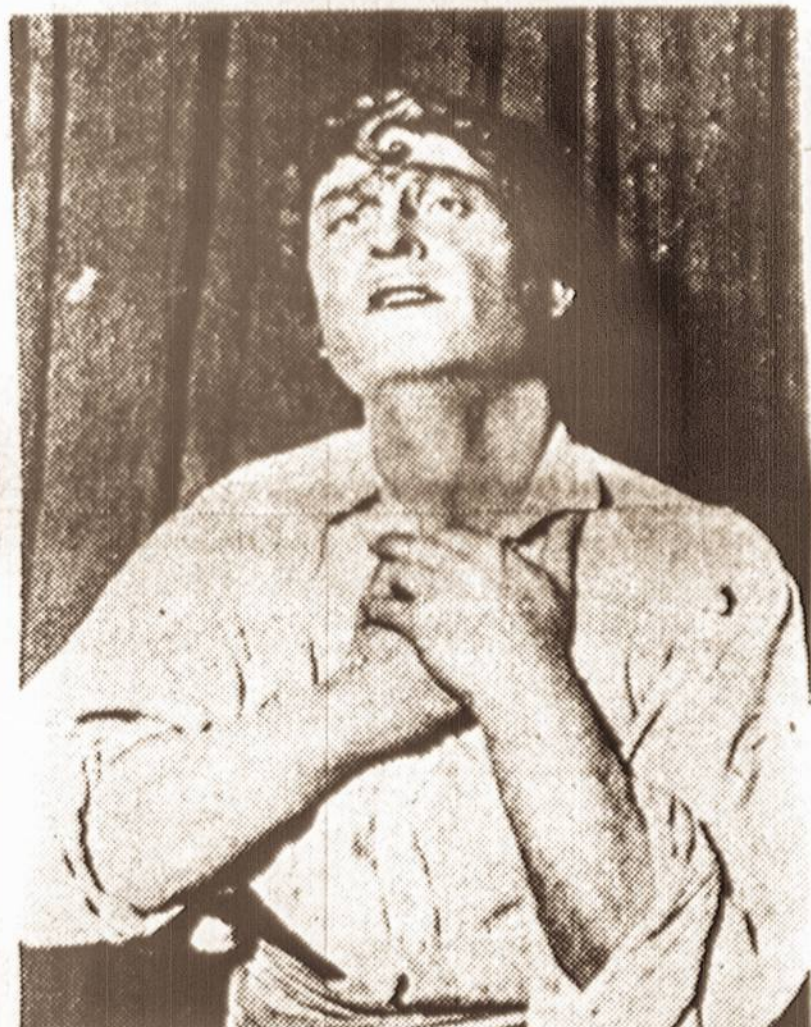
Senosios plokštelės ilgainiui tapo retenybė. O ir išlikusios nepasižymi švairiu garsu: plokštelės paveiktos laiko, įrašai atlikti ne per tobula trečiojo šio amžiaus dešimtmečio technika.

Bene geriausiai didžiojo dainininko įdainavimų plokštelės išsilaikė Vilniaus konservatorijos dėstytojo A. Valičenkos kolekcijoje. Bet ir iš jų viena, pavyzdžiui, skilusi...

Restauruoti senas K. Petrausko plokšteles ėmėsi „Melodijos“ firma Maskvoje. Firmos dirbtuvėse specialiais filtais ir kitais įrengimais seni įrašai „išvalyti“ nuo įvairių pašalinių garsų — šnypštimo, traškėjimo. Perrašyti iš įvairių plokštelių K. Petrausko įdainavimai sugrupuoti vienoje, ilgai grojančioje plokštelėje.

Taigi, muzikos mėgėjams paruošta graži dovana: daugiau kaip pusvalandį skambas Kipro balsas.

Viena išleistas plokštelės pusė — arijos iš operų „Pikų dama“, „Kardinolo dukterė“ („Žydė“), „Kaukių ballius“. Kitoje pusėje — harmonizuotos lietuvių liaudies dainos.

Kipras Petrauskas Don Jose vaidmenyje "Carmen" operos pastatyme 1924 m.

Nuotrauka iš paskutinio K. Petrausko spektaklio (1958 m. sausio 25 d.) "Carmen" operoje su Irena Jasiūnaite.

Lietuviškoje Chicagoje

* **PREL. IGNAS ALBAVIČIUS**, šv. Antano parapijos klebonas, buvo atleistas iš pareigų ir į jo vietą paskirtas šv. Kryžiaus ligoninės Chicagoje kapellonas kun. Jonas Stankevičius. Prel. Albavičiui yra paliktas garbės klebono titulas ir teisė toliau gyventi klebonijoje, gaunant algą. Prel. Albavičius šv. Antano par. Cicerose išklebonavo 25 metus.

* **MOKYT. JONAS KAVALIŪNAS** yra išrinktas Chicagos apyg. švietimo komisijos pirmininku. Kavaliūnas yra Gage Parko lituanistinės mokyklos vedėjas.

* **KUN. J. BRUŽIKAS** jau yra pakėlęs sparnus grįžti atgal į Braziliją. Jis praėjusią savaitę vedė misionias Cicerio Lietuviams, o po to išvažiavo į kelis kitus Š. Amerikos miestus. Brazilijon žada pajudėti gegužės 27 d. Jis per visą savo kunigavimo laikotarpį yra pravedęs apie 1000 rekolekcijų ar misionijų.

* **PETRAS SAGATAS**, kuris vasaros metu gyveno Glencoe miestelyje prie Chicagos, mirė kovo 3 d., beatostogaudamas Hollywood, Fla., nuo širdies smūgio. Jis paliko neseniai iš Lietuvos atvykusią žmoną Adelę. Mirė, sulaukęs apie 80 metų amžiaus. Sagatas mėgo rašyti eilėraščius, kurių išleido du rinkinius.

* **VYSK. V. BRIZGIŲ** pagerbimo akademijoje kovo 13 d. Marijos aukšt. mokyklos salėje atsilankė naujasis Chicagos arkivyskupas John Patrick Cody. Čia taip pat buvo atskridęs iš Washingtono Lietuvos atstovas Juozas Kajeckas. Pagrindinę paskaitą apie vysk. Brizgį skaitė iš Floridos atvykęs dr. Domas Jasaitis.

* **VYTAUTAS ZENKEVIČIUS**, sovietų ambasados Washingtone antrasis sekretorius, praėjusį savaitgalį viešėjo Chicagoje ir čia turėjo susitikimų su lietuviais. Šeštadienio vakare, kaip praneša Naujienos, jis lankėsi "pažangiųjų" surengtame adv. Masytės filmų demonstravime Mildos salėje, kur pasakė kalbą.

* **CHICAGOS LB** apygardos atstovų suvažiavimą po ilgo nukėlimo vis dėl to numatyta surengti. Jis įvyks gegužės 8 d. Jaunimo Centre.

* **KUN. PETRAS KLUMBIS**, gyvenęs Fiel-don, Illinois valstybėje ir buvęs to miestelio šv. Marijos par. klebonas, kovo 8 d. rastas klebonijoje nudurtas peiliu. Buvo palaidotas kovo 12 d. Jis gimęs Lietuvoje, bet jau ilgesnį laiką gyveno Amerikoje ir čia 1936 m. buvo įšventintas kunigu. Buvo 58 m. amžiaus. Aple šio kunigo nužudymą rašė Chicagos amerikiečių spauda.

NUOLATINĖ LIETUVIŲ PROGRAMA TELEVIZIJOJE

Kovo 25 d. 8 val. vak. įvyks pirmoji lietuvių programa per Chicagos televizijos 26-ą kanalą. Šios programos iniciatorius yra Anatolijus Šlutas, kuris į talką pakvietė aktorę Nijolę Martinaitę, muziką Petrą Armoną ir dailininką Vladą Vaitiekūną.

Pirmoje programoje pasirodys Dainavos ansamblis, kuriam vadovauja muzikas P. Armonas, ir solistai — Prudencija Bičkienė ir Jonas Vaznelis.

Lietuvių kultūrinę programą žadama duoti kiekvieno penktadienio vakarą. Šią programą matyti prie senų televizijos priimtuvų reikia specialaus prietaiso, kurį už nedidelę kainą yra galima įsigyti.

JAUNŲJŲ DAILININKŲ PARODA

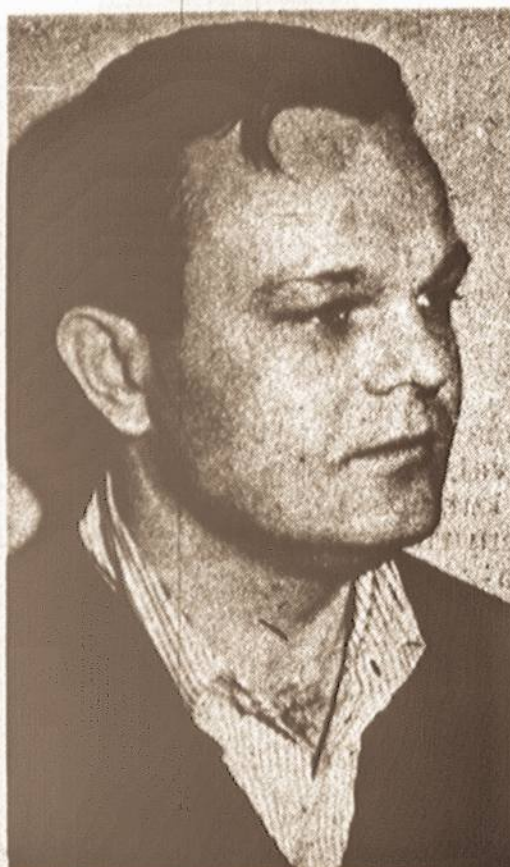
Tradicinė jaunųjų dailininkų meno paroda, kiekvienais metais rengiama Chicagoje, šiemet bus atidaryta Čiurlionio galerijoje kovo 19 d. ir tęsis iki kovo 27 d. Parodos juri komisijon, kuri atrinks geriausias jaunųjų kūrinius, įeina Vyt. Virkau, dail. Balukienė ir B. Prapuolienis.

Kovo 12 d. vakare "69" meno galerijoje įvyko dail. Viktoro Petravičiaus kūrinių parodos atidarymas. Apie šį dailininką atidarymo metu kalbėjo dail. Mikas Šileikis. Čia taip pat buvo prisiminta dail. Petravičiaus 60 metų amžiaus sukaktis.

Dail. Bronė Jameikienė ir dailininkas bei aktorius Jonas Kelečius Chicagos Čiurlionio galerijoje. B. Jameikienė pravedė programą kovo 17 Moterų Komiteto surengtoje madų parodoje, Woodhavene, N.Y.

Z. Degučio nuotrauka

VIENYBĖS ATSTOVYBĖJE Chicagoje (1320 S. 48th Ct., Cicero, Ill., 60650, telefonas OL 6-1357) galima naujai užsiprenumeruoti Vienybę, pratęsti prenumeratą, įteikti žinias laukraščiu ir kt. Vienybę pavieniais numeriais galima įsigyti Vienybės atstovybėje, Paramos krautuvėje ir J. Karvelio prekyboje ir H. Naujokiėnės maisto krautuvėje Cicerose.

* **ALGIRDAS BRAZIS** dalyvaus prof. J. Stuko vadovaujamos Lietuvos Atsiminimų radijo programos 25 metų sukaktuviniame koncerte, kuris įvyks New Yorko Webster Hall balandžio 24 d. Taip pat dainuos solistė Lionė Jodytė ir kt.

VALENTINAS RAMONIS, kuris su savo kūryba dalyvauja Chicagos jaunųjų dailininkų parodoje, atidaromoj kovo 19 d. Paroda tęsis iki kovo 27 d. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo namuose.

Nepriklausomos Ukrainos dieną Amerikos kongrese minint sausio 25 kalbėjo 46 kongresmanai ir 12 senatorių. Vasario 16 kalbėjo 68 kongresmanai ir 14 senatorių.

Tony Yuknis, šaržistas, sveikina Jack Sharkey-Žukauską, savo metu buvusį pasaulinį sunkaus svorio bokso čempioną, neseniai Chicagos tarptautiniame amfiteatre įvykusios sporto parodos metu. Sharkis, kuris čempionatą laimėjo 1932 m., dabar yra žuvavimo ekspertas ir sporto parodose dažnai demonstruoja meškeriojimą. Jisai gyvena Epping, New Hampshire.

Fr. Jurgaičio nuotrauka

Tel. TAYlor 7-9842

THE
Arlington
Restaurant

385 Arlington Avenue, Brooklyn 8, N. Y.

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas EV 2-6440

SALE VESTUVEMS
ir kitokioms pramogoms.
Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis
kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Jaunųjų dailininkų grupė per ankstesnę meno parodą Chicagėje. Šiemet jie savo parodą rengia kovo 19 - 27 dienomis Čiurlionio galerijoje. Z. Dėgučio nuotrauka

Graži lietuviškų filmų programa

Cicero ir Čikagos lietuviai, kaip ir praėjusiais dvejais metais, turėjo progos stebėti gražią lietuviškų filmų programą, kurią čia parodė Vienybės redaktorė žurn. Salomėja Narkėliūnaitė. Visi jos filmai buvo nauji, Čikagoje dar nematyti. Pusė programos lietuviškos Amerikos lietuvių veiklos vaizdus, o kita dalis -- vaizdus iš tėvynės, kuriuos S. Narkėliūnaitė nufilmavo 1965 metų rudenį.

Ziūrovus labai domino kaimo vaizdai, kurių iki šiol nė vienas kitas filmuotojas Amerikoje nėra parodęs. Vienybės redaktorė parodė savo gimtinę Vilniaus krašte, kurioje jai teko praleisti porą dienų.

Taip pat nemaža susidomėjimo sukėlė filmas, skirtas Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos 50 metų sukakčiai paminėti. Jame buvo nufilmuoti tie gimnazijos pastatai, kuriuose įvairiais laikais gimnazijai yra tekę būti. Parodytas gimnazijos dir. M. Šikšnyns, dalis gimnazijos mokytojų, buvusių mokinių bei gimnazijos aplinkuma.

Aki taip pat traukė ir vaidai iš Amerikos: lietuvių pasirodymai New Yorko Pasaulinėje parodoje 1965 m., lietuvių demonstracijos Washingtone, New Yorke ir kitur. Filmavimas atliktas gražiai, spalvos natūralios, darbas beveik profesionališkas.

Šeštadienį filmai buvo parodyti Ciceroje, kur susirinko netoli 100 asmenų, o sekmadienį -- Lietuvių auditorijoje, kur stebėtojų būrys buvo kiek mažesnis. Nežiūrint, jog tomis dienomis buvo daug lietuviškų parengimų Čikagoje ir buvo varoma stipri propaganda priešėjimą į šias programas, publikos buvo tikrai nemaža.

Šeštadienio vakarą Vytauto ir Birutės Zalatorių rezidencijoje, Cicero liet. kolonijoje, įvyko vakarienė viešniai iš New Yorko pagerbti.

Sekmadienį prieš filmų rodyimą trumpai buvo paminėta Vienybės 80 metų gyvavimo sukaktis. Dėl savo tetos mirties negalėjęs atvykti Vienybės leidėjai Valerijai Tysliavienėi, trumpų minčių sukakties proga pasakė redaktorė S. Narkėliūnaitė. Dėl tos pat priežasties neįvyko ir Vienybės liečiančios spaudos paroda, kuri buvo atidėta tolimesniam laikui. Filmų programoms vadovavo nuolatinis Vienybės bendradarbis Čikagoje Vytautas Zalatorius.

K. J.

PARAUDEŠ NAUJIENŲ KORESPONDENTAS

Naujienų slapukas to laikraščio kovo 15 d. laidoje pasidžiaugė, jog "pažanglųjų" veikėjos adv. Masytės rodyti filmai buvo geresni už S. Narkėliūnaitės. Matyt, jog Naujienų korespondentas S. Narkėliūnaitės filmus žiūrėjo pro raktą skylutę arba jis yra gerokai paraudonavęs, nes rašė, kad Lietuvių auditorijoje S. Narkėliūnaitė rodė "Lietuvoje imtus paveikslus." Tikrumoje tokie jos "paveikslai" sudarė tik antrąją programos dalį, kadangi apie valandą laiko ji demonstravo Naujienų sunekintą demonstracijos New Yorke, lietuvių žygiu Washingtone, lietuvių pasirodymus New Yorko Pasaulinėje parodoje ir kitus vaizdus.

Nežinia, kas Naujienose taip gyrė adv. Masytės iš Detroito filmus, bet žodžiu apie juos gerai išsitarė į Narkėliūnaitės filmų

programą atsilankęs didelis Naujienų M. Gudelio talkininkas Aleksas Ambrozė, kuris pareiškė, kad tuose filmuose buvęs ir jie jam patikę. Galimas daiktas, Masytės filmai buvo raudonesni, o tokią spalvą mėgstantiems jie yra arčiau prie širdies. Daugumas dabartinių Naujienų veikėjų, atsiminę savo buvusią draugystę su "vilmiečiais," elgiasi taip, jog yra sunku juos nuo anų atskirti.

PADEKA

Vienybės atstovybė Čikagoje dėkoja Vienybės red. S. Narkėliūnaitė už atvykimą Čikagon ir parodymą reto pobūdžio filmų. Taip pat reiškiama padėka ir visiems talkininkams, prisidėjusiems organizuojant filmų programas ir žiūrovams, atėjusiems pasiziūrėti Lietuvos ir lietuvių veiklos vaizdų.

* DR. V. KAVOLIS. Metmenų vyr. redaktorius, skaitys paskaitą "Dievas vitraže, ir nužemintųjų ištikimybė". Paskaitą rengia Santaros-Sviesos Čikagos skyrius kovo 25 d. 8 v.v., Baletto teatro patalpose, 2515 West 69th St., Čikagoje. Meninėje dalyje bus Algirdo Antanaičio paruoštas montažas "Ar tu stovėsi prie manęs", iš Metmenyse pasirodžiusios poezijos.

* LIETUVIŲ OPERA ČIKAGOJE išpardavė visus bilietus La Traviata operos spektakliams kovo 26 ir 27 d.d. Bilietai gaunami tik trečiajam spektakliui, kuris įvyks balandžio 2 d.

* ALGIMANTAS ŠLAPKAUSKAS Illinois universitete Urbanoje gavo statybos inžinieriaus magistro laipsnį.

ŠIAIS VIENYBĖS 80-TAISIAIS JUBILIEJINIAMS METAIS VISUS SKAITYTOJUS PRAŠOME GAUTI BENT PO VIENĄ NAUJĄ SKAITYTOJĄ!

NUO JŪSŲ PRIKLAUSO, AR VIENYBĖ SULAUKS ŠIMTAMETINĖS SUKAKTIES.

PRENUMERATA METAMS \$7.00.

REMKITE VIENYBĖ!

Lietuviai Kalifornijoje

Los Angeles, Kalifornija. Gražiai ir įspūdingai paminėję šv. Kazimiero šventę, dabar losangeliečiai rengiasi Gavėnios Rekolekcijų Dienoms.

Rekolekcijos prasideda sekmadienį, kovo 20 d. ir tęsis visą savaitę iki kovo 27 d. imtinai. Rekolekcijų vesti atvyksta Tėvas Bruno Markaitis, Lietuvių Tėvų Jėzuitų provincijolas, Chicago, Ill.

Darbo dienomis nuo kovo 21 d. iki kovo 26 d. misijonierius kalbės rytais 8:30 val. ir 7:30 val. vak.

Kartu su rekolekcijomis kovo 20, 21 ir 22 dd. bus šv. Kazimiero parapijos 40 valandų atilaidai, kurie baigsis antradienį 7:30 val. vak. Mišiomis ir Procesija.

Rekolekcijos bus baigtos kovo 27 d. sekmadienį, 2:00 val. p. p. religiniu koncertu, kuri duos šv. Kazimiero par. choras, vedamas komp. Broniaus Budriūno. Atliks garsiąją ir rekolekcijų dvasiai tinkamą Dubois oratoriją: Septynis Kristaus žodžius nuo Kryžiaus.

Solo partijas giedos: Birutė Dabšienė, Vincas Šaras, Rimtautas Dabšys, Vargnuos: Ona Merricks.

GRAŽIAI PAMINĖTAS ŠV. KAZIMIERAS

Kovo 6 d. losangeliečiai minėjo savo tautos ir par. globėjo šv. Kazimiero šventę.

Skautai ir ateitininkai dalyvavo su vėliavomis ir organizuotai kartu su kunigu atžygiavo į bažnyčią, kuri buvo perpildyta. Po pamaldų, parapijos salėje buvo rodomas filmas iš parapijos istorijos. Nors tą dieną buvo gan šilta, tačiau kelių šimtų publika su idomumu žiūrėjo filmą, kurioje ne vienas ir pats save matė. Žmonėms pageldaujant, šis filmas bus vėl rodomas. Laikas bus praneštas vėliau.

* PREL. JONAS A. KUČINGIS, Los Angeles šv. Kazimiero par. klebonas, Lietuvos Skautų Sąjungos nutarimu 16 Vasario proga buvo atžymėtas skautų sąjungos ordinu, kuris buvo įteiktas per šv. Kazimiero šventę, kovo 6 d.

* LOS ANGELES ŠV. KAZIMIERO ISTORIJA, parašyta Jurgio Gliaudos, jau atiduota spausdinti į Darbininko spaustuve, Brooklyn, N. Y. Knyga turės apie 300 puslapių ir 100 paveikslų. Knyga bus gatava dar prieš parapijos sidabrinį jubiliejų, kuris bus 1966 m., birželio 19 d.

* Iki balandžio 1 d. dar galima užsisakyti parapijos istorijos knygą. Iki tos datos užsisakiusiųjų pavardės bus atspausdintos knygoje. Kas aukoja 10 dol., tas yra garbės prenumeratorius, o kas -- 5 dol. -- prenumeratorius. Taip pat aukoję po 100 dol. parapijos skoloms išmokėti yra laimomi garbės prenumeratoriai. Tačiau savo auką turi įteikti iki balandžio 1 dienos. Vėliau aukavę 100 dol. gaus tik dedikuota knygą nemokamai.

* SIDABRINIS PARAPIJOS MINĖJIMAS bus birželio 19 d. Iškilmės turės tris dalis: religinę, ūkinę ir kultūrinę.

Religinė dalis vyks bažnyčioje. Pamokslą sakys J. E. vyskupas V. Brizgys. Ūkinė dalis vyks parapijos kieme. Minėjimas -- koncertas vyks Marshall High School didžiulėje auditorijoje.

Koncerte dalyvauja Lilija Sukytė, Metropolitan operos dainininkė. Tai bus pirmas jos pasirodymas Los Angeles ir pirmutinis koncertas po istojimo į Metropolitan operą. Be jos, koncerte dalyvauja šv. Kazimiero par. choras, vedamas komp. Br. Budriūno ir akompanuojant Raimonda Apeikytei. Choras šiai šventei jau įtemptai ruošiasi, uoliai lanko repetitijas ir yra pasiekęs beveik netoli šimto narių. Choropirmininkas yra Algis Raulinaitis.

Ryšium su parapijos jubiliejumi, be leidžiamos istorijos, dar bus išleista specialioji programa, į kurią bus renkamos reklamos ir skelbimai bei linkėjimai parapijai.

* SUNKIAI SERGA buv. Lietuvos kariuomenės pulk. Jonas Milašius ir Kotryna Nedvaraitė, buvusi ilgus metus šv. Kazimiero klebonijos šeimininkė ir daug prisidėjusi kuriant parapiją.

Broliai Narbutai neseniai Los Angeles įvykusiame jaunųjų talentų pasirodyme. Jiems akompanuoja jų tėvas muzikas Adolfas Narbutas. Iš k. į d.: Virgis, Virgis ir Rimas. Rimas yra New Yorko gyvenančios vienybietės Adelės Batalienės krikštastūnis.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštyš in 1886, is published weekly (in June, July and August - bi-weekly), by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone APplegate 7-7257. Editor: Salomeja Nackeliunaite; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Salaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three week's notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

80 metų tarpsnyje Vienybę leido ir redagavo įvairių įsitikinimų, išsimokslinimo ir talentų lietuviai, bet gairėmis vis būdavo pirmojo leidėjo J. Paukščio troškimas "išmintimi iškilti virš visų Lietuvos neprietelių," "tarptauti visiems lietuvių reikalams ir būti tikras informacijų šaltinis" ir Juozo Tysliavos siekimas "būti plačių tautinių pažiūrų lietuviais." Per 79 metus Vienybė kovojo dėl daugelio tautinių reikalų. Daugumą laimėjo.

***

Šiuo metu, atrodo, laimi Tysliavos pradėtą kovą rasti lietuviui išeičiai prasmingą santykį su lietuviu Lietuvoje. Per 5 metus Vienybę pildinėjo triukšmingas melas ir džingischaniškas "priejimas," bet Amerikos lietuvių visuomenė galiausiai įsitikino, kad šiuo istoriniu tautos momentu tikroji tautinės rezistencijos kova kovojama ne išeičioje, bet Lietuvoje, o išeičioje tegali padėti asmeniniais ryšiais. Vietoje atostogas praleisti Vokietijoje, ar grožėtis Ispanija, kiekviena proga keliaukime į Vilnių! Stenkimės rasti priemonių "mainais" nutiesti kelius porintiems mūsų akademikams pabūti po pusmetį studijų reikalais Vilniaus mokslo įstaigose, kaip amerikiečiai daro Maskvoje ar Leningrade. Jei tai būtų buvę daroma nuo 1956 metų, šiuo metu turėtumėm apie dešimt, jei ne 20 jaunų mūsų mokslo vyrų, asmeniškai pabuvojusių Lietuvoje. Ieškokime priemonių atsikviesti Lietuvos meno ansamblius, nusiųsti ten savus. Ir taip toliau...

***

Palaidos suakmenėjusios pozos, subėgusios į "spaudos" darbuotojų "pobūvį" Bačičino vasarvietėje, ieškojo rasti skėtį apsiginti nuo Vienybės idėjų, kurių visuomenės dirva troško. Galiausiai ir organizuotų suakmenėjusių pozų Gibraltaras - visi veiksniai - subėgo į Clevelandą spręsti Tysliavos Vienybę paliktą tautai svarbų santykių klausimą. Kitais žodžiais, Amerikos lietuvių idėjų gyvenimas sukasi apie ašis, kurias visuomenėje junta ir pastebi Vienybė, nors nepastebi ne pašaukimo, bet bėdos laikraštinių "didžioji" spauda.

***

Prieš 50 ar daugiau metų dr. Šlitūpas, kaip šiandien Vienybė, buvo "širšė" neleisti visuomeninei snausti ant gyvų tautos reikalų. Tiesa, jis tada buvo ir didelis pesimistas. I Pas. karą nujausdamas, savo Laisvoje Mintyje, 1914 m. bal. mėn. liūdnai atsiduso: "Taip, taip! Dar ne tik Amerikos, bet ir Lietuvos lietuviai neišaugo krikščionio vystyklų. Ar išaugs kada, kas šiandien atspės?" Jam liūdna buvo ypač stebėti politinis nesubrendimas, kurio priežastį šitaip aiškino: "Nesykį kalbose ir raštuose sakiau, kad mes, lietuviai, stokojame politinio išauklėjimo. Nėra ko stebėtis! Gyvenome ilgus amžius baudžiavoje, kuomet mūsų ponija ir kunigija tarnavo svetimų tautų reikalams. Po baudžiavų, negavome savų mokyklų, savų laikraščių, savų draugijų." Taip rašė 1914 m. spalio mėn., kai liepsnojo I Pas. Tęsiama 7 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

ŠTAI DAR VIENAS MELAGIS!

Brooklyno Laisvėje nuolat rašo J. Pauliukonis iš Vilniaus. Labai malonu, kad laikraštis turi bendradarbių iš Lietuvos. Kada yra taip aktualu turėti kuo platesnių Lietuvos gyvenimo informacijų, Vilniuje turėti nuolatinių bendradarbių yra didelis laimėjimas.

Gaila, J. Pauliukonis mūsų nepatenkina, apvilla. Ir nepatenkina todėl, kad arba jis per akis meluoja arba jo informacijos gali būti geresnėje formoje surandamos bet kuriame iš Lietuvos gaunamam laikrašty. Apžiūrėjusime jo "Krislus iš Lietuvos" Laisvės vasario 14 d. laidoje.

Plokščio kovotojo už atsukimą istorijos rato, dr. Paprocko uošvis, sūnus ir dukters pastangomis buvo iš bolševizmo nagų "išgelbėtas," atvyko pas vaikus į JAV. Pabuvo, nusibodo, pasiilgo gimtojo krašto ir ... grįžo atgal. Žinoma, visiems jo artimiesiems tai buvo dūris į širdį, kad su laisviniu nėra viskas gerai. Bet J. Pauliukonis ta proga papila pamazgų ant pastaraisiais dešimtmečiais pablogėjusio JAV ekonominio gyvenimo. Praneša, kad sūnus ir dukterėlė nedavė pinigų grįžti, tas grįžo gerų žmonių aukomis. Išėitų, kad sūnus su dukterim čia neįeina į "gerų žmonių" grupę. Tiesa, mes irgi, toll gražu, nesam tą J. Pauliukonio pasmerkty žmonių darbas patenkinti, bet protestuojame prieš melą, būk jte nėra gerai žmonės. O kad JAV žmogaus gyvenimas paskūnėjo atsiradus darbininkų unijoms ir visokiems valstybės globojamiems apdraudimams, - tos pasakėlės. Pauliukonis geriau nepasakotų.

Toliau -- J. Pauliukonis pyksta ant Europos Lietuvių, kad tas parašė būk Lietuvos pramonė tarnaujanti "Maskvoje sėdinčiam kapitalistui." Pyksta tai pyksta, bet nediršta pasakyti, kur gyvena ta pramonės ministerija, kuriai Lietuvos pramonė priklauso.

Sekantis krislas į J. Pauliukonio akį įkrito tai -- BALFo pašalpa Sibire gyvenantiems lietuviams. Jis sako, kad lietuviai "jau seniai turi teisę iš ten išvykti." Būtu gražu, jei tai būtų tiesa. Mes gi žinome net ir adresų tokių lietuvių, kurie ir stengdamiesi negausi teisės iš išėitimo į Lietuvą grįžti. Išėitų, kad J. Pauliukonis mus laiko mulkais.

"Plačiai paminėtos Uborevičiaus sukautėvės," -- skelbia J. Pauliukonis ir nukalba apie to žmogaus 70 metų amžiaus sukaktį. Nieko panašaus, tas Uborevičius jau seniai pamatė ne 70 metų sukaktį, bet skylę savam pakaušy, padarytą enkavedisto kulkos (gal ir tos skylės nesugebėjo pamatyti). Tarybiniam krašte buvo tokių laikų, kad dėl Kaukazo "razbaininko" užgaidų buvo didvyrių pakaučiuose kalamos skylės. Kad ir labai kartu, bet Tarybų Sąjungoj tie faktai dabar neslepiami, iš anos pusės ateinančioj spaudoj pasisakoma nesivaržant, J. Pauliukonis vis dar neišsipaigroja iš stalinizmo.

Ant galo iš J. Pauliukonio sužinome, kad ir mes patys esame "bėgę nuo pelnytos baismės už savo kruvinus nusikaltimus okupacijos metais ir talkininkavimą hitlerininkams." Nėra ko aiškintis, kad pvz. mūsų tarpe yra visokių ir t. t., kad ir tarybinų pareigūnų tarpe yra visokių ir t. t.

Iš tiesų mes čia emigracijoje žinome daug daugiau, negu J. Pauliukonis mano. Pvz. žinome gausybę baisių faktų, bet žinome ir apie daugybę tarybinę santvarkoj išaugusių gerų žmonių. Nei Chicagoje Antanas Rudis nei Vilniuje J. Pauliukonis tikrai neturi kuo papildyti mūsų žinias apie bendravimo su Lietuva ir lietuvių tauta galimybes. Kiek atrodo, ir Vilniuje yra geriau nusivokiančių apie bendravimo galimybes su mumis.

DONELAIČIO METŲ APYSKAITA

Lietuvoje išleido 248 psl. knygą "Kristijono Donelaičio jubiliejiniai metai" -- 1964 metais Donelaičio sukakties proga atliktų darbų paminėjimas ir prakalbų tekstai. Su visokiais iškilimų išraištomis mūsų didysis poetas, mažlietuvių protestantų kunigas tvirtais žingsniais atvestas į tarybinę kultūrą ir įplietintas.

Kad čia minimas leidinys būtų tinkamai suprastas ir įvertintas, reikia pirmiau suprasti, kad tarybinė Lietuva yra tarvbinės kultūros kūrėja, atstovė ir puoselėtoja, ji kitokių kultūrų neatstovauja, tik kai ką atrenka ir nusavina, nacionalizuoja. Taip, kaip 1940-1 metais buržujų turtai Lietuvoje nebuvo naikinami, o tik nusavinami, taip lygiai atsitiko ir su Donelaičiu -- jis nusavintas, nacionalizuotas.

Trejetas puslapių čia minimoje knygoje nudrėbta ir užsienio lietuvių Donelaičio minėjimams. Ir didesnė pusė šių trejeto puslapių -- pažangiesiems, protarybiniams lietuviams, ant galo pridėdant, kad "jubilieju gana plačiai pažymėjo ir JAV bei Kanadoje leidžiama lietuvių buržuazinė nacionalistinė spauda, kai kurios tenykštės dešimtosios visuomeninės bei kultūrinės organizacijos." Atskirai, kaip turį "tam tikros teigiamos reikšmės," paminėti: Chicagoje "Metų" inscenizacija, Aidų specialus numeris, Lietuvos, Nado Rastemo "Metų" vertimas, A. Raminio veikla...

Knygoje yra ir Donelaičio raštų leidimų sąrašas. 1948 m. Offenburger (Badene) buvo perfotografuojant pakartotas 1940 metų Svietimo ministerijos Donelaičio raštų rinkinys. Matyt, šis 1948 m. leidinys Lietuvoje nežinomas, nes jo sąrašė nėra.

Šiaip šis leidinys liudija, kad tie kvaitulio laikai, kada buvo bijojami net ir minties apie Vakaruose gyvenančius "buržuazinius nacionalistus," tie laikai jau Lietuvoje išgyventi. Yra galimos blaivios kalbos ne tik vieniems su kitais, bet ir vieniems apie ki-

Tęsiama 7 psl.

Artinasi badmetis

JONAS VALAITIS

Kaip gamtoje, taip ir visuomeniniame gyvenime turime derlingus ir liesus metus. Šie 1966-1967 metų mūsų visuomeniniame gyvenime, atrodo, bus materialiai labai liesi. Organizacijų vadai turėtų tam tinkamai pasiruošti.

Gali kas nors paklausti, kodėl gi jie turėtų būti liesi? Štai dėl ko: Amerikos lietuviai normaliai išlaiko virš 20 laikraščių-žurnalų, tūkstantį lietuvių draugijų; keletą susivienijimų, virš šimto parapijų, salių, klubų. Politiniam-kultūriniam ir šalpos darbai kasmet suaukvoja virš šimto tūkstančių dolerių. Tokio būdžeto ribose tiek, BALFas, tiek ALTas mėgina sudaryti savo biudžetus.

Per paskutiniuosius dvejus metus apie tiek pat lietuvių pinigų išleista New Yorke įvykusiai Pasaulinei Parodai ir lietuvių demonstracijoms Washingtono bei New Yorke. Gauta daug gražios reklamos

ir lietuvių tautai garbės, jaunimui progos suartėti. Ypač Parodos didžiosios lietuvių Dienos 1964 m. daug ir labai daug lietuviams pelnė garbės. Nors 1965 m. pasirodymai buvo ir menkesni, tai tik parodė, kad jau pavargome. Daugiausia nuvargino darbuotojus ir aukotojų kišenės demonstracijos, kurių rezultatų labai maža kol kas bematyti.

Šiais metais Dainų Šventę Chicagoj teks daugiausia nešėti patiemis chigagiečiams, natūralu, kaip anas šventes teko daugiausia pakelti Rytinių kolonijų lietuviams, ypač New Yorke-New Jersey veikėjams ir jų kišenėms.

Tai gi, kur atsiduria mūsų bendrinės organizacijos BALF ir ALT? Darbas ir pinigas, skirtas visuomeniniam tikslams, išnaudotas, ir visi geradariai gerokai nuvargę. Rezultatai: BALF vajul neapsiėmė net visuomenininkai sudaryti didesnio komiteto, vajas užbaigtųjų vakaras triskart menkesnis

nei kasmet publikos skaičium pirmiau būdavo. Tokio pat likimo susilaukė ir ALTas vasario 16 minėjimuose. Nukentėjus jų pajamoms, nukentėjęs jų darbas.

Pinigus duoti Tarybai ar BALFui nėra tas pats, kas aukoti kitoms draugijoms ar tikslams. Iš ALTO darbų ir pajamų raportų Amerikos vyriausybei sverlama lietuvių visuomenės parama koval už Lietuvos nepriklausomybę. Dar svarbiau BALFui vyriausybei įrodyti lietuvių dosnumą. Juo daugiau suaukjojama, tuo daugiau gaunama paramos iš vyriausybės ir kitų didžiųjų šalpos organizacijų.

Žinokime, kad registruotosios organizacijos turi išduoti valdžiai raportus. Su jų veikla kitaip skaitomasi. Tą patį galima pasakyti ir apie Susivienijimus. Kitos draugijos, atimdamos veikėjus iš šių organizacijų (taip pat registruotų kaip oficialių lietuvių apdraudus, pašalpos bei kultūros), mažina pirmąsias organizacijas.

VIENYBĖ, 1966 m. kovo 17 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Laikraštis Dirva mini 50 metų jubiliejų. Gal didžiulis tokia metų krūva, nes juos išgyventi bet kokiam lietuviškam laikraščiui, tėvynė ar išėivijoj, ne lengva. Dirva ant kojų pastatė ir ilgiausiai rimtai išlaikė K. S. Karpius.

Amerikos lietuvių tautinė vidurinė srovė gali juokais-tai didžiulis, nes jis buvo ypatingai veiklus ir amerikietiška tarant, "versatile." Laikraštį redagavo, dažnai prie lino sedėdamas, sykū (su žmona) ir administracijos reikalus veddamas; telkė bendradarbius, leido jų ir savo knygas, rašė dramus ir jose (su žmona) vaidino, kūrė istorines apsakas (viena jų, Merūnas, dabar ieško atgal iš skaitytojų nusipirkti, nes savo egz. neturi), dalyvavo vietinėje ir bendroje Amerikos lietuvių politinėje veikloje, veikė TMD ir SLA organizacijose, o Clevelande prisidėjo įsteigti atmintiną lietuvišką kultūros darželį miesto sode.

Gausioje ir šakotoje veikloje silpnė gal tebuvo per didelis pasitikėjimas "oficialiais tautininkais" Lietuvoje, į kurių rankas dabar Dirva yra patekusi. Todėl dabar vienas "tautinėje" Dirvoje kritikuoja čia augusį lietuvių už nemokėjamą gerai lietuvių kalbos, kitas šaukia: Iš lietuvių rašytojų ir politikų nieko nepasimokiau! Trečias gnybteli senam Amerikos lietuviui, daugiausia finansų Dirvon idėjusiam. Reikėtų manyti, kad gal tolimesnius jubilėjus eidama, Dirva atsikratys šių "naujųjų" silpnųjų ir eis tais "senais" keliais, kuriais eidavo prie seno Amerikos lietuvių K. S. Karpius.

80 metų jubiliejui atžymėti katalikų Susivienijimas planuoja sutrumpinti vardą, išmetant žodžius "Romos Katalikų" ir paskirti kelių tūkstančių dolerių stipendiją kuriam nors lietuviui akademikui parašyti disertaciją

(mokslo darbą) apie Amerikos lietuvių vėidmenį Amerikos kultūriniam ir socialiam gyvenime.

Išėivijos nutautėjimą tėvas jėzuitas Krištanavičius pastebi fakte, kad prieš 10 metų Amerikoje ir Kanadoje būta 146 parapijos su lietuviškais pamaldomis, dabar gi telikę -- 110. Kitos 36 jau meldžiasi angliškai.

SLA organo Tėvynės redakcija ruošiasi 80 metų jubiliejui šitokiais straipsniais: Nevyksta uždrausti prekyba (Lietuvoje), Naujas kelias Vietnamo klausimui spręsti, Kas pabrangino šulinį kasimą (Lietuvoje), Lietuvoj turėti privatinį automobilį yra pavojinga. Lietuva ir kt. klausimais (Vietnamo) domėtis yra tikslu, bet kaip dėl pačių sukaktuvių, SLA organizacijai nusipelnusių veikėjų? Jei apie juos sukaktuviniams metais nerašoma, tai kada bus rašoma?

Iš kairės ir iš dešinės

AUKŠTŪJŲ MOKSLO DARBAI

Ir mokslinės literatūros Lietuvoje šiais laikais išėina tiek daug, kad jai visai apžvelgti reiktų ne vieno specialisto, o susidariusios medžiagos nepakeltų išėivijų laikraštis. Deja, mūsų tarpe yra per daug tokių žmonių, kurie ne tik nežino, bet ir nenumano, kad toki lietuviško darbo barai varomi. Ir ypač pikta, kai tokie žmonės, nuo daugybės svarbių darbų visiškai atsiknoje, dar taikosi į vadus ir tampa vadais. Apsimeta, būk stielojasi tautos reikalais.

Štai turime LTSR Aukštųjų Mokyklų Darbus: Istorija VII, išėista 1.000 egz. perėitų metų gale. Daug naujų negirdėtų autorių. Štai ta istorija: MTS politinių skyrių veikla Tarybų Lietuvos žemės ūkio išėisninio kolektyvizavimo laikotarpiu, Broliškiųjų tautų parama, atkuriant ir socialistiškai pertvarkant Tarybų Lietuvos žemės ūkį (1944-1953 m.), Lietuvos liaudies kova prieš mobilizaciją į hitlerinę kariuomenę ir jos sužlugdymas (1941-1944 m.), Reakcinis katalikų bažnyčios vaidmuo fašistų valdomos Lietuvos mokykloje, Dailininko K. Šklėriaus gyvenimas ir kūryba Liepojoje (1904-1915 m.), Nacionalinės inteligentijos formavimas Lietuvoje XIX a. antroje pusėje, Lietuva ir koalicijos planas prieš Lenkiją (1438-1439 m.), Lietuvos valstybės pergalė prieš Livonijos ordiną XIII a. pabaigoje -- XV a. pradžioje klausimu, Lietuviškoji liaudies keramika, Valstiečių bruzdėjimas Upytės apskrityje 1812 m.

Ypač B. Dundulio ir R. Varakausko darbai rimti, bet šiaip (irgi su tam tikru rimtumu) ši tarybinė "istorija" yra tokia, kaip ši 53 puslapio citata:

-- Darbo žmonių mokslinės-ateistinės pasaulėžiūros formavimas visuomet buvo vienas iš TSKP programinių uždavinių. TSKP XXII suvažiavimo priėmtoje Programoje partija išėikė uždavinį visiškai likviduoti tarybinių žmonių sąmonėje įvairias kapitalizmo atgyvenas, tame tarpe ir re ir religinius prietarus. Kiekvieno tarybinio žmogaus pareiga aktyviai padėti įgyvendinti partijos Programą, kovoti už religinių prietarų likučių sunaikinimą žmonių sąmonėje, atskleisti tuos visuomenės vystymosi laikotarpius, kada išnaudotojai stėkė įtvirtinti religinę pasaulėžiūrą. Tarybų Lietuvos darbo žmonės sukūrė socializmą ir aktyviai dalyvauja komunizmo statyboje. Tai rodo, kad daugelis žmonių atsiskė religinių prietarų, nes komunizmo idėjos ir jų įgyvendinimas nesuderinami su religija. --

Tikrai, užtikrinu -- čia yra "istorija," o ne koks "Agitatoriaus bloknotas." Išėivijoje tokias istorijas galėtų parašyti net ir Gintero žurnalistas (jū žurnalistus sugebėjimus irgi pripažįstant), ir temų būtų aktualių. Pvz., pas mus dar trūksta studijos apie laisvimos rezolucijas. Niekas dar nestudijavo kelionių į Washingtoną ir jų reikšmės. O kas ir kada išėudijuos ir mokslo veikaluose įamžins tuos metraščius ir kalnus protokolų, per pastaruosius dvidešimt metų parašytus?

Atkelta iš 6 psl.

Ligi šiol būdavo taip, kad varganai sulipydyti mokykliniai vadovėliai sudarė Lietuvos geografijos mokslo pagrindą. Specialiai aukštojoje mokykloje nestudijavus, nebuvo lengva susidaryti supratimą, kas yra geografija. Daugelio vadovėlių autorius S. Tarvydas geografijos klausvotojams pabrėždavo, kad žemės inventorius kalimas dar nėra geografijos mokslas.

Ne juokais Lietuvos geografija susirūpino LTSR. Jau vien Lietuvos upių kadastro pagaminimas ir išėidimas rodo, kad LTSR istorikai prieš LTSR geografus kartais atrodo gan juokdarčiai.

Prieš šešis metus išėijo "LTSR fizinė geografija," 504 psl., 12.000 egz., 1 tomas. Tai dvylikos autorių kolektyvo darbas. O dabar jau turime A. Basalyko parašytą šios geografijos II-į tomą, 496 psl., 4.000 egz. Vadinasi, Lietuvos geografijos išėijo lygiai tūkstantis puslapių!

Dabar jau nebus tos gėdos, kad apie mūsų kraštą svietelis turės semtis žinių iš pono Wielhorski'o Litwa współczesna ar Litwa etnograficzna, jau kiek pasenusių kitataučio darbų.

APIE DEŠIMTŲ PARTIJŲ, KURIOS PIRKO DEŠIMTŲ AVINŲ

Drauge ir tikrovė ir pasaka.

Senai, labai senai, kai dar Reutlingenas buvo laikinoji laisvosios Lietuvos sostinė, o valdžia užsiiminėjo ne tik valstybiniais reikalais, bet ir duona kasdieninė, kai ir buvusiai ir būsimieji ministrai buvo varginami vokiškų maisto kortelių bei kitokių įnamų neteklių, tada vieną kartą atsitiko, kad visų dešimties partijų buvo vienbalsiai priimtas nutarimas sukombinuoti dešimtį avinų, kiekvienai partijai po vieną, kad valdžia stotųsi visiškai soti ir geroje nuotaikoje svarbius reikalus spręstų.

Avinus nupirko. Gūdzios nakties gilumoje avinai pribuvo į savo, galima sakyti, pradžias ir amžino gyvenimo vietą. Susirinko partijos avinų dalytis. Devynios partijos susirinko, o dešimtoji jau miegojo.

-- Kad neatėjo, tai ir nereikia duot avino ūkininkų sąjungai, -- pasiūlė vienos partijos advokatas.

-- Iš tiesų -- kiek čia to avino, pasidalytume visi, -- pritarė kita partija.

-- Gerai sako, pasidalykime! Anie toki spekuliantai, kad sotūs ir be avinų! -- pasigirdo balsai.

Jau prasidėjo ir dalybos, o tuo tarpu su naktine uniforma į šlepetes įsimovusi atbūdėjo ir ūkininkų sąjunga:

-- Nedrįškite manęs skriausti! Aš nesu linkęs būti skriaudžiamu! Pamatysite!

Prasidėjo ginčai. Kad ginčai, tai dar nieko, bet kad prasidėjo pagaliau ir stumdymas.

-- Nieko gera iš to nebus! -- padarė savo lovoje išvadą valdžios pirmininkas, kuriam už lango vykstančios dalybos buvo gerai girdimos. -- Jei negalima nei dėl avinų susitarti, tai kaip susitarsime dėl ministrų? Ir ans kėlėsi taip pat. Spėjo laiku ir jam pavyko išvengti lietuviškos valdžios krizės.

Mes

Atkelta iš 6 psl.

karas, kurio artėjimą jausdamas, dr. Šliūpas 1913 m. kovo mėn. visuomenę ragino: "Jei kitos tautos svajoja apie politinę savo ateitį, kodėl mes, lietuviai, turime tūnoti, rankas sudėję. Tiesa, mes politiniai dar nesusipratę, nežinome savo kalbos."

***

Per 22 nepriklausomos Lietuvos metus turėjome jau savų mokyklų, laikraščių ir draugijų, bet jų išauklėti, Amerikon prieglobstin atvykę, po senovei dar kažkaip atrodo nepribrendę rimtai svarstyti realuosius šio momento tautos reikalus. Taip bent priekaištaujama naujausiame "jaunosios kartos kultūros" žurnale Metmenys (nr. 10). Vienas bendradarbis tiesiog ir sako: Visiems reiktų perkratyti savo idėjas, ypač nuspręsti, kas gi iš tikrųjų tautos priešas: komunizmas ar didrusių valstybė?

***

Kitas bendradarbis, Pr. Zundė, pasakoja: 25-ųjų metų tautos nelaisvės patirtis privalėtų būti pamoka ateičiai. Tautos ateitis sprendžiama tėvynėje. Nei amerikietis, nei anglas, nes kuris kitas vakarietis (vokietis ar Prancūzas) vaduoti. Neišvaduosime jos nei mes, išėiviai. Šiuo metu vienintelė reali viltis mūsų tautai išlikti yra pačiai save iššivaduojant esamos sąlygoje. Vienintelė prasminga išėivijos veikla būtų ta, kuri čia remtų tautos pastangas. Mūsų veiksniai problemą nepakankamai studijuoja, ar supranta. O būtų pats laikas veiklą persvarstyti ir duoti jai daugiau prasmės.

***

Zundė čia, tarytum, primena dr. Šliūpo pesimizmą apie mūsų politinį subrendimą ir prof. M. Biržiškos nesykų cituotus žodžius, kad tikrąjį išsilaisvinimo darbą lietuviui atlieka Lietuvoje, ne išėivijoje. Galia, kad veiksniai Clevelande, visgi, neturėjo politinės drąsos (jei ir turėjo supratimo), "veiklą persvarstyti ir duoti jai daugiau prasmės."

***

Jaunimo metus "jaunosios kartos kultūros" žurnalas Metmenys pradeda ten, kur visi darbai turėtų prasidėti -- galvojamu ir kvietimu nebijoti galvoti. Šviesos-Santaros organizacija pasikvietė iš Paryžiaus prof. Greimą duoti gerų, "vienybiskų" minčių apie reikalą visapusiškiau politiką galvoti. Gali būti, kada nors pakvies ir solistą Noreiką iš Vilniaus bei paruoš jam maršrutą, kaip senieji Amerikos lietuviai paruošdavo Babravičiui ar Sodeikai. Ar pakenktų tas politikai? Nė kiek! Kas manytų, kad, po menininkų pasirodymų Amerikos ir Lietuvos scenose, ir pas mus ir Lietuvoje užgestų kova dėl žmogaus ir piliečio teisių, priklausomų prie tų lietuvių, apie kuriuos prieš 50 metų dr. Šliūpas sakė: "Nežino nei savo tautos istorijos, nei savo kalbos." Rezolucijos, peticijos, demonstracijos -- visos geros savo vietoje, bet tikrovėje tai -- lopas ant lopo, o po tais lopais, ta pati skylė, kurios užarti ar užakėti mes neturime galios. Todėl ilgas distancijas laukiant, iki istorijos saulutė vėl šyptels, naudingiausia yra santykiuoti taip, kaip senas Amerikos lietuvis Clevelande pareiškė: "Pažūrėtumėm iš kokio molio ir vieni ir kiti padaryti."

* KOMPOZITORIAUS JULIAUS JUZELIŪNO 50 metų amžiaus sukakties proga kovo 15 d. Vilniaus valstybinėje filharmonijoje įvyko jo kūrinių koncertas. Po programos, sukaktuvninką sveikino Aukščiausios Tarybos prezidiumo pirm. pavaduotojas J. Baltušis įteikdamas jam raštą apie respublikos liaudies artisto vardo suteikimą. Toliau sveikino kultūros min. J. Banaitis, Sovietų Sąjungos, Latvijos ir kt. šalių kompozitoriai, Lietuvos kompozitoriu vardu J. Karosas ir P. Tamulūnas; sukaktuvninką taip pat sveikino buvę jo mokiniai bei visuomenės atstovai.

* LEIPZIGI nesenai pasibaigusioje mugėje Vilniaus fabrikas laimėjo aukso medalį už sukonstruotas ir pagamintas ypatingai aukšto tikslumo dantračių frezavimo stakles.

ŽMOGAUS AMŽIUS ILGĖJA

Didelį visuomenės susidomėjimą žadina eilė demografinių reiškinų. Vienas jų — vidutinė žmogaus gyvenimo trukmė. Tarptautinėje demografinėje statistikoje vidutinė gyvenimo trukmė suprantama metų skaičius, kurį vidutiniškai teks pragyventi vienam duotosios kartos žmogui, darant prielaidą, kad šios kartos būsimo gyvenimo metu, perinant iš vieno amžiaus į kitą, mirtingumas atitinkamoje amžiaus grupėje išliks nepakitęs. (Dėl metodikos sudėtingumo, rodiklio skaičiavimo šiame straipsnyje nenagrinėjame; pateikiame tik galutinius rezultatus.) Daugelis neteisingai įsivaizduoja vidutinę gyvenimo trukmę, suprasdami ją kaip vidutinį gyvenančių amžių, arba galvodami, kad tai yra vidutinis mirusiųjų amžius. Prof. B. Uralnis nurodo, jog dabar gyvenančių mūsų šalies gyventojų vidutinis amžius yra 30 metų. Bet iš to dar negalime spręsti apie vidutinę gyvenimo trukmę. Jei šalyje daug vaikų, jaunimo, tai vidutinis amžius bus mažas, ir atvirkščiai. Vidutinis mirusiųjų amžius taip pat dar neduoda vaizdo apie vidutinę gyvenimo trukmę, nes čia irgi savo įtaką turi gyventojų amžiaus sudėtis.

Vidutinis gyvenimo trukmės rodiklis turi svarbią mokslinę, valstybinę ir ūkinę reikšmę. Jame atsispindi žmonių gyvenimo socialinės-ekonominės sąlygos, sveikatos apsaugos pasiekimai. Antra vertus, esant ilgesniam žmogaus amžiui, išliekanti tvirtam organizmui, lyg ir nustumiamas „senumo“ amžius. Be to, praktinėje veikloje, ekonomikoje turime atsižvelgti į gyventojų vidutinę gyvenimo trukmės kaitą, nes tai susiję su pensininkų skaičiumi, jų aprūpinimo klausimais, gyvybės draudimu ir pan.

Mūsų protėvių vidutinė gyvenimo trukmė buvo gan neilga. Akmens ir žalvario amžiuose ji neviršijo 18 metų. Romos imperijos klestėjimo laikotarpiu vidutinė gyvenimo trukmė siekė 25–30 metų. XIX amžiuje — 34 metus. Dabar pasaulyje ji sudaro 50–60 metų. Žinoma, yra dideli skirtumai tarp atskirų žemynų,

valstybių ir net atskirų gyventojų grupių toje pačioje valstybėje vidutinės gyvenimo trukmės.

Dabar gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė siekia: Šiaurės Amerikoje — 70 metų, Europoje — 68, Lotynų Amerikoje — 50–55, Azijoje — 40–50, Afrikoje — mažiau kaip 40 metų. Didžiausia vidutinė gyvenimo trukmė — 73 metai — yra Švedijoje, Norvegijoje, Olandijoje, o mažiausia — Centrinės ir Pietų Afrikos šalyse: 30–40 metų.

Ateityje pasaulio gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė, be abejo, didės, mažėjant gyventojų mirtingumui ankstyvame amžiuje. Didžiulius rezervus šioje srityje turi kolonijinės ir ekonomiškai silpnai išsivysčiusios šalys. Tai parodo kad ir Indijos pavyzdys. Jeigu 1931 m. gimusiems Indijos gyventojams vidutinė gyvenimo trukmė buvo tik 23 metai, tai gimusiems 1951 m. — jau 32 metai, o 1961 m. — 47 metai.

Vidutinės gyvenimo trukmės didėjimą veikia socialinės sąlygos. Tai ypač ryškiai matyti iš Tarybų Sąjungos pavyzdžio. Jeigu 1896–97 m. Rusijoje (imant 50 europinių gubernijų) vidutinė gyvenimo trukmė buvo 32 metai, tai po Didžiosios Spalio revoliucijos, 1926–27 m., TSRS europinėje dalyje ji buvo 44 metai; 1958–59 m. ji siekė 69 metus, o 1962–63 m. — 70 metų. Toks spar-tus vidutinės gyvenimo trukmės didėjimas priklauso nuo socialistinės santvarkos laimėjimų, liaudies materialinės gerovės, kultūrinio lygio kilimo, nemokamos sveikatos apsaugos.

Nuo praėjo amžiaus pabaigos vidutinė gyvenimo trukmė mūsų šalyje padidėjo daugiau kaip 2 kartus. Dabar gimę vaikai turėtų gyventi vidutiniškai po 70 metų. Tačiau, gerėjant materialinėms gyvenimo sąlygoms, besivystant mokslui, vidutinė jų gyvenimo trukmė, tikriausiai, bus dar ilgesnė.

Tarybų Lietuvos gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė beveik tokia pati, kaip ir visos Tarybų šalies piliečių. 1958–59 m. ji buvo 68 metai (vyrų — 65, moterų — 71), o 1963–64 m. — 71 metai (vyrų —

67, moterų — 74). Lietuvos gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė nuo 1925 m. iki 1964 m. padidėjo 37 metais: 1925 m. ji buvo tik 34 metai.

Nors be paliovos didėja visų gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė, tačiau moterų vidutinė gyvenimo trukmė auga sparčiau, negu vyrų. Jeigu 1896–97 m. vyrų vidutinė gyvenimo trukmė Rusijoje sudarė 31 metus, o moterų — 33, tai 1926–27 m. — atitinkamai 42 ir 47; 1958–59 m. — 64 ir 72; 1962–63 m. — 65 ir 73 metus. Iki Spalio revoliucijos skirtumas tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės Rusijoje neviršijo 2 metų. Dabar šis skirtumas padidėjo daugiau kaip 4 kartus. Moterų vidutinė gyvenimo trukmė 8 metais viršija vyrų vidutinę gyvenimo trukmę. Lietuvoje šis skirtumas yra 7 metai.

Didesnė moterų vidutinė gyvenimo trukmė pastebima visose respublikos gyventojų vidutinę gyvenimo trukmę 1963–64 m. matome iš lentelės:

Amžius	Lytis		Moterų vidutinė gyvenimo trukmė, už didesnė už vyrų (metais)
	Vyrai	Moterys	
0	67	74	7
5	65	71	6
10	61	67	6
20	51	57	6
30	42	47	5
40	34	38	4
50	25	29	4
60	18	20	2
70	12	13	1
80	6	7	1

Moterų vidutinės gyvenimo trukmės persvara, lyginant su vyrais, pirmiaisiais 20 gyvenimo metų mažėję neįžymiai, o vyresnėse amžiaus grupėse šis skirtumas sumažėja žymiai sparčiau.

Norint suprasti, dėl ko susidaro toks skirtumas tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad moterų mirtingumas, ypač jaunesnio amžiaus grupėse, yra žemesnis, negu vyrų. Nors iš bendro gimusiųjų skaičiaus daugiau gimsta berniukų (100 mergaičių tenka 105–106 berniukai), ši persvara mūsų respublikoje išsilaiko ne taip jau ilgai. Antai 1964 m. sausio 1 d. vyrų iki 20 metų dar daugiau, negu moterų, o nuo 20 metų visose amžiaus grupėse moterų skaičius didesnis už vyrų.

Apie tai, kad moterų mirtingumas mūsų respublikoje mažesnis už vyrų mirtingumą, galima spręsti ir iš statistikoje naudojamo rodiklio qx (tikimybė numirti sekančiais metais, sulaukus tam tikro amžiaus). Aiškumo dėlei, šias tikimybes pateiksime, skaičiuojant 1000-ėlių gyventojų. 1963–64 m. mirtingumo lentelėse randame šiuos duomenis apie tikimybę numirti sekančiais gyvenimo metais (qx·1000):

Amžiaus grupės	Vyrams	Moterims
0	36,67	27,63
1	2,58	2,37
2	1,39	0,98
3	1,15	0,92
4	0,84	0,59
5–9	3,41	2,55
10–14	7,43	2,90
15–19	9,90	4,59
20–24	13,86	4,54
25–29	15,92	6,48
30–34	18,90	8,21
35–39	25,17	11,72
40–44	30,23	14,88
45–49	48,54	25,28
50–54	65,09	34,59
55–59	99,94	61,02
60–64	148,42	90,13
65–69	193,37	147,76

Vadinasi, iš 1000 vyrų, sulaukusių 25–29 metų, per metus miršta beveik 16, o iš 1000 moterų, sulaukusių to paties amžiaus, miršta tik 6, arba apie 2,5 karto mažiau. Be to, kaip matome iš pastarosios lentelės, mirši sekančiais metais visų amžiaus grupių vyrams yra didesnė tikimybė, negu moterims.

Panašūs skirtumai tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės yra ne tik Tarybų Sąjungoje, bet ir beveik visose kitose valstybėse. Pasaulyje yra apie 120 valstybių, tačiau daugelyje jų demografinė statistika nepakankamai sutvarkyta, ir tik 60-tyje valstybių galima nustatyti skirtumą tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės. Iš šių 60 valstybių 56-iose moterų vidutinė gyvenimo trukmė didesnė už vyrų, trijose — Ceilone, Kambodžoje ir Gvatemaloje — vyrai gyvena ilgiau už moteris, o Bolivijoje vyrų ir moterų vidutinė gyvenimo trukmė lygi.

Vertas dėmesio faktas, kad iš visų 60 šalių didžiausias skirtumas tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo

Garsusis lenkų publicistas St. Cat-Mackiewicz, šioje S. Narkėliūnaitės nuotraukoje matomas 1958 m. Varšuvoje prie savo automobilio, neseniai pasimirė Lenkijoje. Jisai buvo pabėgęs į Londoną ir tenai darbovosi lenkų egzilyje tarpe, bet vėliau sugrįžo į Lenkiją. Jisai buvo tarp intelektualų, kurie neseniai Lenkijoje pasirašė raštą, reikalaujanti iš valdžios daugiau laisvės rašytojams.

nimo trukmės yra Tarybų Sąjungoje — 8 metai. Toliau seka Prancūzija — 6,9 metų, JAV — 6,6, Suomija — 6,4, Brazilija — 6,2 metų. Iš Europos šalių mažiausias skirtumas tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės yra Graikijoje (1,8 metų), Juoslavijoje (2,8 metų) ir Airijoje (2,7 metų).

Kaip paaiškinti skirtumą tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės, šio skirtumo augimą? Ap-skritai vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės problema dar per mažai moksliskai iširta. Tokį žymų skirtumą Tarybų Sąjungoje, matyt, nulėmė visa eilė socialinių sąlygų, ypač moterų gyvenimo sąlygų pasikeitimas. Moteris po Spalio revoliucijos įgavo lygias teises su vyrais, moterim nuolat rūpinasi valstybė (mėtinystės apsauga, lengvatos nėščioms moterims ir t. t.). Vyrai gi patyrė pagrindinius sunkumus, gimdami tėvyne su ginklu rankose, o tai tam tikru mastu irgi veikia vidutinę gyvenimo trukmę.

Antra vertus, darbo sąlygų požiūriu tokio didelio skirtumo tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės mūsų šalyje neturėtų būti: ir vyrai, ir moteris vis daugiau ap-palaiduojami nuo sunkių darbų, dar-bas vis labiau mechanizuojamas, trumpėja darbo diena, gerėja darbo apsauga ir kt. Tačiau skirtumas tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės vis tiek ne mažėja, o didėja.

Kadangi skirtumas tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės yra beveik visose šalyse, tai, matyt, čia pasireiškia ne tik socialinių, bet ir biologinių veiksnių įtaka. Pastarieji reikšiami tiek žmogui atsirandančiam, tiek ir jo gyvenimo pabaigoje. Biologai nustatė, jog iš karto po apvaisinimo 100-tui apvaisintų kiaušinėlių, turinčių moterišką lytį, tenka apie 117 apvaisintų kiaušinėlių su vyriška lytimi. Tačiau 100-tui mergaičių gimsta tik 105–106 berniukai. Vadinasi, jau besivystydamas, vyriškos lyties gemalas esti mažiau atsparus, negu moteriškos lyties gemalas. Negyvų berniukų taip pat gimsta daugiau, negu mergaičių. 1964 m. iš negyvų gimusių kūdikių Lietuvoje berniukai sudarė 53,9 proc. Vadinasi, 100-tui negyvų mergaičių teko 116,7 berniuko.

Pirmiaisiais gyvenimo metais berniukų mirtingumas taip pat yra didesnis už mergaičių. Pavyzdžiui, Lietuvos TSR 1964 m. 100-tui mirusių mergaičių iki vienerių metų amžiaus teko 141,5 mirusio tokio pat amžiaus berniuko. Pagal Lietuvos TSR gyventojų 1963–64 m. mirtingumo lenteles pirmiaisiais gyvenimo metais miršta 3,7 proc. berniukų ir tik 2,8 proc. mergaičių. Šie faktai byloja, kad negalima neigti biologinių veiksnių įtakos, kad moterų organizmas, matyt, labiau atsparus įvairių nepalankių sąlygų poveikiui. Tačiau, pabrėžiant biologinių veiksnių įtaką, anaipol negalima pamiršti socialinių veiksnių įtakos. Be to, reikia atsižvelgti į vyrų ir moterų mirtingumą bei vidutinę gyvenimo trukmę atskirai mieste ir kaime, pagal profesijas ir t. t.

Nors Tarybų Lietuvoje 1964 m., palyginus su 1939 m., vaikų iki vienerių metų amžiaus mirtingumas sumažėjo daugiau kaip 4 kartus, bet jis dar gana žymus. Mažinant vaikų mirtingumą, pirmiausia reikia kovoti už mirtinumą sumažėjimą pirmosiomis kūdikio gyvenimo dienomis. Antai 1964 m. kūdikiai, mirę pirmųjų septynių dienų laikotarpyje nuo gimimo, kai motina ir kūdikis dar būna gimdymo namuose, sudarė 27 proc. visų mirusių vaikų iki vienerių metų amžiaus.

1964 m. mūsų respublikoje mirusių nuo plaučių ir bronchų vėžio apie 78 proc. sudarė vyrai ir tik apie 22 proc. — moterys. Toks skirtumas yra todėl, kad minėtų organų vėžiu dažniausiai suseraga rūkantys vyrai.

Tolnesnį gyventojų materialinės gerovės kilimas, mitybos, butų sąlygų, sveikatos apsaugos gerėjimas, be abejo, bus rimti veiksniai, kurie didins vidutinę gyvenimo trukmę.

Mažesnė vyrų vidutinė gyvenimo trukmė yra svarbi valstybinė ir ūkinė problema. Vyriškos darbo jėgos trūkumas kartais sukelia nemažus ekonominius sunkumus, ir reikia dėli visas pastangas, mažinant ankstyvo amžiaus vyrų mirtingumą. Pernelyg ankstyva mirtis nėra tikrai to asmens ar jo šeimų tragedija, bet kartu yra ir nuostolis visuomenei.

V. Grigaitė, A. Merčaitis
(Iš Mokslo ir Gyvenimo)

ERŠKĖTROŽĖ

Spaudos dainele

MĖGIAMA KAIKURIŲ REDAKTORIŲ

Kaipgi gražus gražus mūs spaudos darželis,
Pilnas jau pridygęs nuodingų diegų.
Auga, žaliuoja, kvepia kaip pašėlęs,
Badosi ir dilgina iš visų jėgų.

Mano piktožolaitės žydėti įniko —
Visam mano štabui linksma ir smagu!
Negailėsim broliui dilgėlių vainiko,
Kirsim jam per sprandą usnių botagu!

Vešlios kaip balandos, žydi pasalkandos,
Anonimų lapais apgaubtos kukliai.
Žydi visagaliai visokie spaudaliai,
Žydi pavyduoliai, žydi ir bailiai.

Ypatingai uoliai žydi nuoboduoliai!
Žydi hipokrizmai, žydi plepalai,
Žydi fabrikacijos ir insinuacijos,
Pakartoti pletkai ir nauji melai.

O jei stiebus kietus paskalauna lietus
(Kada atsilanko kas iš Lietuvos), —
Žydi inkvizicijos, žydi ekzekucijos,
Žydi rezoliucijos dangiškos spalvos!

Žydėkit, kvėpėkit, piktžolėlės mano,
Tesiđžiaugs lietuvis tais žiedais spaudos.
Tepasklis jų kvapas ir už okeano,
Kur mūs priešai juoksis, o draugai raudos!

BIRUTĖS ANSAMBLIS su savo vadove komp. Salomėja Čerienne Mulks (antroji iš kairės). Sėdi: Aldona Pitkunigis, Birutė Vaičiūnas, Ona Zubavičius. II eilė: Antanina Davidauskas, Stella Ožalas, Stefa Varneckas ir Ona Klimas.

MOTERŲ ANSAMBLIS "BIRUTĖ"

Vasario 16 dienos minėjimo proga Lindene, N. J., programą atliko neseniai suorganizuotas moterų ansamblis "Birutė," vadovaujamas muzikės-kompozitorės Salomėjos Čerienės-Mulks. Ansamblyje stipriai reišikiasi solistė Ona Zubavičienė.

Šis ansamblis jau spėjęs sėkmingai pasireikšti keliuose Lietuvos parengimuose, BALFO suruoštame pobūvyje spalio mėnesį ir neseniai Elizabeth, N. J., Lietuvos Bendruomenės vakaro programoje, Lietuvos publikos labai šiltai priimtas.

"Birutės" ansamblis reišikiasi tam tikru bruožu -- bandoma išvystyti ir pristatyti Lietuvos liaudies dainą su natūraliu grakštumu ir tinkamu įsijautimu. Nežiūrint palyginti trumpo ansamblio gyvavimo, ši grupė žavi autentiška mūsų dainos interpretacija, kas pastebima atliekant moterų choro ištraukas iš Miko Petrausko operetės "Birutės." Artimoje ateityje numatyta keletas ansamblio pasiro-

dymų kaimyninių didmiesčių Lietuvos kolonijose.

Tikimasi, kad šis "Birutės" ansamblis su gražiais pradiniais pasirodymais tobulės, neš džiaugsmo Lietuvos dainą mylinčiai publikai.

M. S.

PODAROGIFTS, Inc. parodinėse salėse (Park Avenue ir kamas 18th St. New York) galima pamatyti pavyzdžius Sovietų gamybos: dviračius, valytuvus, kailinius, laikrodžius, tranzistinius radijo aparatus, televizorius, netgi trijų dimensijų modelius Juodųjų marių rezortų.

Tuos daiktus galima nupirkti, kaip dovaną giminėms gyvenantiems SSSR. Parodinėse salėse parodomi įvairiausi Sovietų gamybos produktai, kuriuos galite užsakyti giminėms bei pažįstamiems gyvenantiems Sovietų Rusijoje, be jokių muitų ar kitų mokesčių.

Ši firma yra amerikiečių bendrovė, Podarogifts kompanijos pareigūnas p. Yamano sako, bet mes vieninteliu atstovu Vnesposylytorg,

Drožlės

Rusai komunistai, atrodo, mėnuli greičiau pasieks, negu žmonijos širdį.

Išsimokėtinais pirktais gerai, tik niekaip negali išsimokėti.

Amerikoje pagaminama dalykų, kurie ilgam užtektų, jei "nepasentų."

Kai kurie mūsų turi talentą rimtą dalyką nerimtai svarstyti.

Vienas prancūzas diplomatas nusprendė: "Žmoniją sudaro du sluoksniai: kirpikai ir kerpamieji."

Geriausi žmogui vaistai kaip kada yra graži, pavasario dienele.

Mūsų visuomenėje vieni dirba, kiti dainuoja: "Motinėle, miela, kai tu eisi rugių plauti, palik mane vieną, palik sūrio, palik sviesto, palik saldaus pieno!"

Donelaitis tvirtino: "Dar nei vienas iš lopšio neiškopė neverkės."

Mūsų laisvinimo kova atrodo kaip upė be krantų.

Prausk varną geriausiu miltu, vistiek baltos nepadarysi.

Be pinigų ir Romoje nieko nenuveiksi.

Kaip tu nusiprausi verdančiame vandenyje?

* New Yorko ir Brooklyno knygynuose yra knyga "Language Book", išleista Franklin Folsom, 102 psl. Knygoje rašoma, kad lietuviai yra Indo-europiečiai, šaka, kuri gyvena dar akmens amžiuje. Knyga turi iliustraciją, kurioje vaizduojamas mergaitės būrys tautiniuose drabužiuose, šokančios tautinį šokį, atrodo, "Kubilą".
Natalija Stilsonienė

The Ukrainian Quarterly žurnale Marquette u-to prof. Simoniachas recenzuoja A. Gečo veikalą "Two Worlds," kur apžvelgiama politiniai ir kultūriniai didrusių siekmai jų valdomose nerusiškose tautose.

GERIAUSIOS METŲ PREKĖS

Dovanos jūsų giminėms

ir artimiesiems USSR

JŪSŲ PATARNAVIMUI PODAROGIFTS, INC. PARODŲ SALEJE IŠSTATYTI TIK KĄ GAUTI "LAIMĖTOJAI" TARPTAUTINĖSE PARODOSE.

Susipažinkite su nauju modeliu automobilio "MOSCOVIC". Šis automobilis Jūsų neapvils. Apžiūrėkite pagerintos kokybės motociklą "IZHPLANETA"; televizijos aparatai naujausios konstrukcijos; FOTO APARATAI su patobulintais objektyvais, pagamintais iš ypatingo stiklo; ekonomiškai SĖLDYTUVAI; elegantiški KAILIŲ PALTAI IR KEPURĖS iš pagarsėjusių rusiškų kailių. MEDŽIAGOS įvairiomis spalvomis. Pagarsėję rusiški delikatesai; grūdėtos ikros, didžiųjų vėžių konservai "Čatka" ir "Ako", o taip pat kiti maisto produktai.
VISĄ TAI GALITE PIRKTI PAS MUSI

Pirktos specialiai atpigintomis kainomis prekės pristatomos Jūsų giminėms ŽEMOMIS KAINOMIS, NERIBOTAS KIEKIS - BE MUITŲ - BE KITŲ MOKESČIŲ, garantuoja skubų tikslų dovanų pristatymą ir pranešimą apie jų gavimą.
REIKALAUKITE mūsų naujų katalogų, kuriuose rasite pasirinkimui daugybę pramonės gaminių ir maisto produktų.

DOVANŲ PAŽYMEJIMAS - geriausias būdas

- užsakyti dovanas savo giminėms USSR!

JIS ŽYMIAI SUPRASTINS užsakymų formalumus;

IŠPILDYS bet kokius Jūsų giminių pageidavimus;

PATENKINS juos pasirenkant užsakytų prekių

- pagal savo skonį ir jų kokybę;

PADEŠ suderinti Visasąjunginės importo - eksporto "Vnešposylytorgui" priimti užsakitų įmonių prekėms, nenurodytoms kataloge,

NUSTEBINS Jus savo prikėjiška specialybe.

Išimtinai palankūs kainomis - kelialapiai Jūsų artimiesiems, gyvenantiems USSR į puikiausius kurortus Sovietų Sąjungoje. Jų vaizdai išstatyti PODAROGIFTS, INC. PARODINĖJE SALEJE.
Rašykite, skambinkite, reikalaukite informaciją iš Podarogifts, Inc. - vienintelės firmos JAV turinčios specialią sutartį su V/O "Vnešposylytorg" išpildyti dovanų užsakymus Jūsų giminėms USSR.

PODAROGIFTS, Inc.

220 PARK AVENUE SOUTH (kamas 18th St.)
NEW YORK, N. Y. 10003 - Tel. 212-228-9547

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW IR ADELE MAŽEIKAI
Savininkai

80-15 Jamaica Avenue, Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 9-3112

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA
Patarnauja perkant ir parduodant namus, apdraudimo reikaluose, užpildant taksus.
ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU
Parduoda bilietus visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas.
MONEY ORDERS.

87-09 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.

Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v.v.

Rašytojos Sonės Tomarienės "Senelės pasakas" galima gauti Vienybėje. Kaina \$3.50. Persiuntimas 25 c.

LIETUVOS ATSIMINIMŲ radijo programai minint 20 m. sukaktį. Iš k. į d.: akt. K. Vasiliauskas, programos vedėjas prof. Jokūbas Stukas, pranešėjai Alg. Kačanauskas ir Jonas Valaitis. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Lietuvos Atsiminimu

radijo sukaktis

"Lietuvos Atsiminimų" radijo valanda, plačiai girdima New York, New Jersey ir Connecticut valstybėse, iškilmingai švęs 25 metų sėkmingą gyvavimo jubiliejų š: m. balandžio 23-24 d., šešt. ir sekmad.

Direktorius prof. dr. J. Stukas praneša, kad balandžio 23 d. 7 v. v., Švč. Trejybės liet. par. naujoje salėje, Newark, N. J., įvyks didžiulis bankietas, su menine programa, kurią atliks: solistai L. Stukas, F. Schirm, E. Kidžiūtė, taip pat "Dviejų mamų ir dukryčių" kvartetas -- ponios Kidžienė ir Melynienė su dukromis.

I bankietą žada atvykti didelis skaičius garbingų svečių iš artų ir toli.

Sekancią dieną, sekmad., balandžio 24 d., 4 v. p. p., Webster Hall, 119 E. 11th St., New York, įvyks jubiliejinis koncertas ir ballus. Koncerto programoje dalyvaus: op. solistas Algirdas Brazys iš Chicagos, newyorkietė solistė Lione Juodytė, "Rūtos" ansamblis, vad. Alg. Kačanauskas, naujas moterų seks-

tetas "Zibuoklės," dirig. Liudo Stuko, ir juokdariai -- "Dominykas ir Motiejus" -- newyorkietis akt. Vitalis Žukauskas ir Alfonsas Petrutis iš Washingtono.

Koncerto programą bus išrašyta i juoteles ir vėliau išleista tigo grojimo jubiliejinėje radijo plokštelėje. Be to, balandžio 24 d., sekmad., 10:30 v. ryto, Švč. Trejybės liet. par. bažnyčioje, Newark, N. J., bus iškilmingos mišios už radijo geradarius ir rėmėjus, "Lietuvos Atsiminimų" radijo štabas New York: prof. dr. Jokūbas Stukas, muz. Alg. Kačanauskas, Jonas Valaitis, kun. dr. St. Vališaitis, akt. Vitalis Žukauskas, šoklių mokytoja Jadvyga Matulaitienė, jaunimo rep. Visvaldas Gerdvilis, taip pat muz. Liudas Stukas ir kiti imasi žygių nuo ateinančio rudens įsteigtį New Yorke reguliarią lietuvišką televizijos programą iš Ultra High

Frequency stotyje. Šiam svarbiam darbu praveisti sudaryta studijų komisija iš aukščiau paminėtų asmenų.

* "LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo direktoriaus New Yorke prof. dr. Jokūbo Stuko parašyta knyga anglų kalba apie Lietuvos atgimimo laikotarpį jau atiduota spausdinti ir pasirodys rinkoje pavasario gale. Knygos pavadinimas -- "Awakening Lithuania" (Atbundanti Lietuva). Viršelį bei iliustracijas nupiešė dailininkas Jonas Subačius. Knygos leidimą finansuoja Kazys Sipaila, Newark, N. J., Lietuvos Vyčių kuopos pirmininkas bei aktyvus veikėjas lietuvių organizacijose. Spausdina -- Florsham Park Press, kurios vedėjas yra Seton Hall Universiteto pareigūnas Dr. V. Mott. Autorius dr. Strukas yra minėto universiteto Tarptautinės Prekybos Instituto direktorius.

NEW YORKO AKTUALIJOS

LDD susirinkime

Kovo 13 d. Bručo svetainėje Woodhaven, N. Y., įvyko Lietuvių Darbininkų Draugijos (LDD) eilinis narių susirinkimas.

Į LDD 7 kuopą įstojo dailininkė Natalija Jasiukynaitė, susimokėdama net už dvejus metus narystės mokestį. Dabar LDD 7 kuopa savo eilėse padidėjo dviem nariais dar įstojus ir St. Briedžiui.

Susirinkime perskaitytas LDD centro komiteto sekr. Napoleono Jonuškos laiškas organizacijos reikalais. Šiomet įvyks LDD organizacijos suvažiavimas, Brooklyne, suvažiavimas galėtų būti Brooklyne, bet LDD sekr. Jonuška mano, kad suvažiavimas turėtų būti Bostone. Susirinkimo dalyviai nutarė, kad prieš suvažiavimą turėtų būti LDD centro komiteto susišauktas visuotinis C. K. narių posėdis, kuriame būtų išspręsta, kur ir kada LDD suvažiavimas turi įvykti.

Po to, kuopos atstovai padarė pranešimus iš kitų New Yorko organizacijų veiklos, kurioje jie kuopą atstovauja.

Pranešę apie Vasario 16 minėjimą New York, kuopos atstovai Alte nusiskundė, kad kraštutinieji tautininkai (vadinami lietuviški bajorai) per Dirvą (vasario 18 d.) apiblauro New Yorko skyrtaus rengtą bendrą lietuvių rengimą. Išgalvojo, kad minėjimas nebuvęs sėkmingas, nes St. Briedis, kaip Amerikojės auget, blogai lietuviškai kalbėjęs ir t. t.

Toks Dirvos raštelis puolimas asmens dėl kalbos "nemokėjimo" yra neteisingas ir griežta srovlių sutarimo principa, dirbant Lietuvos laisvinimo darbą. Advokatas St. Briedis yra Amerikojės gimęs ir auget. Jis yra pažangus žmogus, yra LDD organizacijos narys, yra LSS organizacijos narys. Mūsų lietuviškiems bajorams-tautininkams tokia laikysena S. Briedžio nepatinka. Bet pagal keturių srovių susitarimą, kiekvienais metais iš eilės ALT pirmininkas keičiamas. Iksiol tas principas, ypatingai New Yorko Alto skyriuje, buvo išlaikytas. Bet visuomet tuo buvo nepatenkinti lietuviški "bajorai" - tautininkai. Jie ypatingai puldavo socialdemokratams, kam jie "lendą" į priekį.

Kalbos "nemokėjimas" kaip (v. r.) Dirvoje puola, neturi pagrindo. Autorius savo kailyje nerimsta, kad St. Briedis bendram lietuvių parengime pirmininkauja. O kaip tam autoriui būtų miela, kad vietoj St. Briedžio koks lietuviškas "bajoras" pirmininkautų, nors ir patsai v. r. nekoks lietuvis, kal, "gindamas" lietuvių kalbą, naudoja tokius žodžius, kaip "glumino." Tai viena.

Kita: Dirva ir jos raštelva turėtų žinoti, kad Vasario 16 d. minėjimas įvyko Amerikojė, o ne Kaune ar Vilniuje. Kiek adv. St. Briedis moka lietuvių kalbos, tiek jam ir pakanka, nes čia Amerika -- anglų kalba yra vietos kalba. Niekinti visą gražų lietuvių parengimą gali tik tas, kuris yra Amerikos lietuvių apsiuvenijimo Lietuvos klausimu priešas.

Kuopos atstovai savo pranešimuose iškėlė, kad pačiam New Yorko Alto skyrtaus darbe yra nesklandumų menininkų atžvilgiu. Paprastai visi lietuvių darbuojasi be atlyginimo. Dar ne tik deda savo auką ant to aukuro, bet ir išleisų savo centų beveikiant nereikalauja atlyginti. Tačiau su meno žmonėmis jau kitas reikalas -- jie reikalauja pinigų.

Pavyzdžiui, Vlodo Baltrušaičio vadovaujamas New Yorko Vyrų Choras neblogai dainuoja. Pats Baltrušaitis dirba didelio lietuvių patrioto kun. N. Pakalnio bažnyčioje, kaip vargonininkas. Bet choras pareikalavo \$200 už patarnavimą. Tačiau, kai buvo paprašyta, kad jie sugiedotų Lietuvos ir Amerikos himnus, dirigentas atsiaakes, girdi, "aš tų himnų nemoku ir negiedosiu." Rengimo komisijai ir pirmininkui reikėjo pulti prie Lionės Juodytės-Matthews, kad ji tą spragą užpildytų. Dainininkė tai ir atliko, bet užmokėstį \$200 atsiėmė New Yorko Vyrų Choras! O kada šio kalba dėl apmokėjimo meno programos dalyvių, LDD 7 kuopos atstovė pasiūlė, kad, jei mokama Vyrų Chorui, kanklių grupei, pianistui Strolai, tai reikda mokėti ir Juodytei. Komitetas tylėjo -- LDD 7 kuopos atstovės siūlymo "negirdėjo."

Tie atstovų pranešimai jaudino LDD 7 kuopos narius. Tiesiog stebėtasi, kad kun. klebonas N. Pakalnis, kuris tiek daug prisidėjo prie Amerikos lietuvių Tarybos suorganizavimo, laiko tokį vargonininką, kurio choras nemoka net Lietuvos Himno sugiedoti.

T. P.

"Rūtos" dainos ansamblis New Jersey valstybėje, vad. muz. Algirdo Kačanausko, artėjant 25 m. gyvavimo jubiliejiniais metams, numato atlikti C. Sasnausko didįjį veikalą "Requiem" didžiojoje bei gražioje Sacred Heart Katedroje, Newark, N. J., š. m. birželio mėn. pradžioje -- specialiose pamaldose už Lietuvos laisvės kovotojus -- partizanus.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
VIENYBES
PRENUMERATĄ!

"AUKSO ŽĄSIS"

LIETUVIŠKO SPALVOTO FILMO

PREMJERA NEW YORKE

Šešt., balandžio 2 d., 7 v. v.

Filmas pakartojamas sekm., balandžio 3 d.

3:30 VAL. PO PIETŲ IR 6:30 VAL. VAK.

Brooklyn Academy of Music

ASHLAND PLACE IR LAFAYETTE AVE., BROOKLYNE

BILIJETA: Į PREMJERĄ \$3.00; BAL. 3 d. - \$2.50, VAIKAMS - \$1.00.

PRIĖMIMAS GRANADA VIEŠBUTYJE

PRADŽIA 9 VALANDĄ VAKARŲ - BILIJETAS ASMENIUI \$7.00.

RENGIA LIETUVIŲ PREKYBOS RŪMAI

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.

PRANAS BRUČAS
Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Salės futbolo pirmenybės Chicagoje baigėsi kovo 13 d., truputį apvildamos lietuvių sporto mėgėjus. Visą pirmenybių laiką čia gerai besivairiusi, Lituanicos (Liths) komanda paskutinį sekmadienį, ėmė ir pritrūko laimės. Lietuviai, iki šiol lentelėje buvę pirmoje ar antroje vietoje, į galą kiek subliuško ir turėjo pasitenkinti trečiąja vieta ir liktis toje pačioje divizione, nes į viršų kyla tik dvi pirmosios komandos (lauko futbolo pirmenybėse lietuviai įkilo į aukščiausiąją divizioną ir čia pradės žaidimus jau šį pavasarį).

Paskutinėse rungtyne Lituania sukovijo lygiomis su Slovaks vienetu (1:1). Fortūnos komanda, kuri iki sekmadienio dalinosi pirmąją vietą su Lituania, įveikė Adria ir su 14 taškų įsitvirtino pirmoje vietoje. Lituaniai prieš Slovaks praradus tašką, čia ją pavijo Red-White-Green komanda, kuri sumušė Hakoah 2:0. Sužaidę savo rungtynes, lietuviai viltingai laukė, kad aukščiausiai minėtame susitikime Hakoah parodytų didesnę pasipriešinimą ir pelnytų bent vieną įvartį. Tačiau taip neįvyko ir vienas įvartis nulėmė II-ją vietą Red-White-Green komandai: jos įvartį santykiu 15:0, lietuviai -- 14:6. Abi komandos turė po 13 taškų.

Tenka pastebėti, jog pirmųjų rungtynių šiose pastabose mes Lituaniai kaip tik buvome pramatę III vietą. Šis mūsų spėjimas pasirodė tikras.

Pranas Gvildys iš Toronto laimėjo S. Amerikos liet. stalo teniso meistro vardą Detroito įvykiuose lietuvių pirmenybėse. Jis baigmėje sutvarkė paskutiniųjų dvejų metų čempioną chicagietį Joną Kavaliauską. Trečioje vietoje liko J. Nešukaitis iš Toronto.

Vyrų dvejetė pergale nugalėję A. Genčius-B. Žemaitis (Chicago), jaunių A klasėje E. Zabiela (Toronto), jaunių B klasėje -- J. Sabaliauskas (Toronto), mergaičių klasėje V. Nešukaitytė (Toronto). Pirmenybėse rungėsi beveik vien tik Chicagos ir Toronto žaidėjai.

TRUMPAI

* VIOLETA NEŠUKAITYTĖ, dalyvavo Quebeco provincijos Kanadoje stalo teniso pirmenybėse ir čia laimėjo kelias pirmąsias vietas. Jos tėvas -- J. Nešukaitis čia iškovojo pirmąją vietą "senior" žaidėjų klasėje.

* JONAS NORMANTAS, pasižymėjęs futbolininkas ir treneris, anksčiau gyvenęs Chicagoje ir čia trumpai veikęs vietos liet. futbolininkų tarpe, dabar gyvena Vancouver, B. C., Kanadoje.

* "AMERIKOS LIETUVIŲ SPORTO ISTORIJA" yra plačiai perkama knyga Amerikoje. Ją per pašta galima užsisakyti šiuo adresu: E. Šulaitis, 1320 S. 48th St., Cicero, Ill. 60650. Kaina 4 dol. Knyga turi 157 puslapius; išleista kietuose viršeliuose.

* SACHA PASAULĖ -- latvių šachmatų žurnalas, leidžiamas Lincoln, Nebr., šių metų vasario mėn. numerį paskyrė Lietuvos ir Estijos šachmatininkų veiklai apžvelgti. Apie lietuvių šachmatininkus rašo K. Merkis.

* ALGIS MAKAITIS iš Bostono žaidžia Harvardo universiteto šachmatų rinktinėje, dalyvaujančioje Ivy lygos pirmenybėse.

* INGA VORONINA, Maskvos sportininkė, 1965 m. pasaulio greitojo čiuožimo čem-

ADAM ANDERSON (Andrulis), kuris vadovavo Chicagos Don Varno posto metiniame bankete balandžio 30 d. Jis posto vado pareigas eina jau antrą kartą.

pionė, buvo mirtinai subadyta. Sąryšyje su jos subadytu yra sulmtas jos vyras Sergej, kuris yra sovietų čiuožimo rinktinės treneris, apkaltintas žmonos nužudymu. Šis atsitikimas įvyko rinktinės besitreneruojant 1966 m. pasaulio pirmenybėms. Voronina, kuri buvo 29 m. amžiaus, yra pasiekusi 4 pasaulio čiuožimo rekordus.

* IRWIN KLEIN, keturis kartus buvęs JAV stalo teniso vyrų vieneto čempionas, JAV Stalo Teniso Draugijos "reitinge" yra įstatytas pirmoje vietoje. Pas moteris pirmoje vietoje yra 13 metų amžiaus mergina Patty Martinez.

Lietuviai Advokatai

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
Brooklyn 8, N. Y.

Tel. AP 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)

41-40 74th Street
Jackson Heights, N.Y.

Tel. NEWton 9-6620

Skaniausia lietuviška
duona gaunama

SILVER BELL
BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Sav.

PYRAGAI VEDYBINIAMS
IR KITOKIEMS POKYLIAMS

Pristatome į namus
prašome telefonuoti:
STagg 2-5938

36-40 Stagg Street
Brooklyn 6, N. Y.

JUOKINGA

VISAI KAS KITA

Astronomijos dėstytojas auditorijai pareiškė, kad šiluminė Saulės energija palengvėle eikvojasi ir po 80 milijonų metų gali visai išsiseikvoti.

-- Po kiek metų! -- pasigirdo balsas iš užpakalinių suolų.

-- Po 80 milijonų.

-- A... -- su palengvėjimu atsидuso balsas, -- o aš maniau, kad po aštuonių milijonų...

-- Kaip aš norėčiau tapti kino aktore! -- sako savo draugei smarkiai dažyta mergina, išėjusi iš kinoteatro. -- Apie mane visas pasaulis kalbėtų.

Čia priėjo Kindziulis ir tarė:

-- Nejaugi tau neužtenka, kad apie tave šneka visa mūsų gatvė!

- Aš norėčiau nusipirkti gandrą, nes aš rytoj ištekul!

-- Ne mergina, o uoga! -- plekšteli liežuviu kažkoks vyrukas, akimis nulydėdamas nueinančią gražuolę.

Čia priėjo Kindziulis ir paklausė:

-- Ar nuskint ją galima!

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV 7-2089

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms Tel. EVERgreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVERgreen 8-9770

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIŪNAI

Įvairiausi amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N.Y.

Tel. VIRginia 3-3544

GERIAUSIAS

Insurance ir Real Estate

PATARNAVIMAS PAS

John Orman Agency

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas VIRginia 6-1800

VIENYBĖ

* KAZIMIERA GENEVIČIENĖ, gyv. Brooklyne ir buvusi viena tų, kurių dėka šimtai tūkstančių stebėjo "Lietuvišką vestuvės" praeitoje New Yorke parodoje, neseniai su savo bičiulėmis aplankė New Yorke valstybės sostinę — Albany. Viešėjo ir New Yorke asamblėjoje, kurios "speakeris" Anthony Travia, pats brooklynietis ir nuoširdus lietuvių draugas, K. Genevičienę kaip garbės svečią pakvietė vieno posėdžio metu atsisėsti greta savęs ir sekti kaip "gaminami" New Yorke valstybės įstatymai, K. ir Edv. Genevičiai gyvai darbuojasi demokratų partijos veikloje. Su Travia jie nuo senų laikų pažįstami, Queens sen. Leibowitch viešioms iš Brooklyno taip pat skyrė dėmesio.

* ANNE DRUNGIS, gyv. New Brunswick, N. J., 1964 m. Olimpiadoje moterų fechtavimo šakos laimėtoja, pirmąją pasirodė ir aną savaitę fechtavimo turnyre, kuri ruošė New Yorke Fencers klubas.

* RIMAS LANIAUSKAS, clevelandietis, jaunas dailininkas, su savo allejumi tapytu kūriniu "The Cage" dalyvauja Pan Am galerijoje New Yorke — tos oro bendrovės dangoraižyje — parodoje, kuri šiuo kartu paskirta 18 Clevelando dailininkų. Paroda tęsis iki balandžio 18. Mūsų dailininkas taip pat gyvai reiškiasi Clevelando jaunimo veikloje.

* LEONARDAS ŽITKEVIČIUS, poetas, daugelio vaikų ir humorio eilų knygų autorius, po sunkios ligos, dabar jaučiasi tvirčiau. Vienybės skaitytojams savo laiku buvo pamėgtas už taiklius — Runcės Dandierino slapyvardžiu pasirašytus — humorio eilėraščius.

* TRYS NEWARKIETĖS, atstovaujančios Newarko lietuvių Amerikos veteranų Laidies Auxillary, dalyvaus balandžio 18-20 dd. Washingtono įvykstančioje Veterans Administration Volunteers Service Committee konvencijoje. Tai Kristine Jakavonis — atstovė, Mary Barrett, jos pavaduotoja ir delegatė Rosa Basile.

* ADELĖ RAINIENĖ, ilgametė Vienybės skaitytoja ir dabar kaimynė, neseniai paminėjo savo 70 metų sukaktį. Ji brooklynietėms yra gerai pažįstama savo veikla įvairiuose vaidinimuose. Dar ir dabar, jau septyniolikos metų peržengusi, ši energinga moteris, aktyviai dalyvauja savo pamėgtų organizacijų darbe. Ilgą dar ją metų ir geros sveikatos!

* JONAS DUMČIUS, Brooklyno lietuvių kolonijoje daugiau žinomas kaip "Savas pas savą," kovo 1 d. įžengė į 70-ruosius amžiaus metus. Gimęs Luzerne, Pa., iki šiol išliko toliu lietuviu, kuris ypač neapkenčia svetimybų, kalbant lietuviškai. Lankėsi Lietuvoje 1927, 1928, 1932 m., beveik visą kraštą apkeliaudamas pėsčias. Gaila, jog jo padaryti iš to meto filmai žuvę. Dumčius įdomus ir tuo, jog buvo vienas pirmųjų, kuris per radiją New Yorke skleidė lietuviškąjį žodį apie Lietuvą. Jo radijo įvalanda prasidėjo 1932 m. ir tęsėsi iki 1939 m.

* LILIJOS IR ANTANO ŠATEIKŲ sūnaus Randolph-Gedmino 9 metų gimtadienis kovo 3 d. gražiai prisimintas. Randolph yra skautų - vilkiukų narys, Randolphą sveikino jo mokyklos draugai, skautai - vilkiukai, išeikdami ir dovanų. Randolphas visiems dėkingas už dovanas ir sveikinimus, ypač vyresniesiems - B. Sochai, B. Spūdienei, O. Rimkiūtei-Feigerienei, savo močiutei N. Stilsonienei ir savo tėvams už gražų pobūvį.

* VIENYBĖS SKAITYTOJAMS primename, kad, stįsdami savo prenumeratą, kartu pažymėtų savo "zip-code". To reikalauja paštas.

DAILININKAS K. ŽOROMSKIS, kuris nuotraukoje matomas savo darbų parodoje Philadelphiaje (Liberty Federal Banko patalpose) su Br. Buiniu (kairėje), šiomis dienomis buvo atidaręs parodą Tautinės S-gos namuose Bostone, kur pirmąją dieną pardavė keliolika savo kūrinių.

"Aukso žąsis" New Yorke

Atkelta iš 1 psl.

Štai kaip aktorius Kazys Vasiliauskas, patsai vaidinąs tame filme, pristato "Aukso žąsį" newyorkiečiams:

Štai naujieną, jums šiandienai, — malonu pranešti! Kaip balandžio 2-ą dieną, — reikės žąsį pėsti!

"Aukso Žąsis" į New Yorką, — atskrenda puiki! Apžiūrėti, pamatyti, — turim ją visil!

Bilietų kainos: premjerai, balandžio 2 d., šeštadienį, \$3; abiemis seansams, balandžio 3 d., sekmadienį, \$2,50; vaikams abiemis seansams \$1, į aktorių pagerbimo pobūvį (įpašas vaišių išlaidoms padengti) \$7 asmeniui. Pagelaujama, kad į pobūvį svečiai ateitų pasipuošę vakariniams. "Aukso Žąsies" filmo rodymą New Yorke organizuoja Lietuvių Prekybos Rū-

mai, kuriems vadovauja dr. Juozas-Kęstutis Valiūnas. Bilietus į Aukso Žąsį pata-riama išigyti iš anksto, nes salėje yra tik 400 vietų, o po-būviui 120 vietų.

Pobūvio šeiminkėmis sutiko būti šios: pirmininkė: Li Valiūnienė, dr. Janina Snieš-kienė, Vincė Jonuškaitė-Les-kaitienė, Vanda Vasiliauskie-nė ir Marijona Žukauskienė.

Lietuvių Prekybos Rūmam talkininkauja: Balfas, Lietu-vių Menininkų S-ga; "Nerūn-gos" Skautų Tuntas, "Taur-o" Skautų Tuntas New Yor-ko Skautams remti Tėvų Kom-itetas, New Yorke Lietuvių Moterų Federacijos Klubas, Studentų Ateitininkų S-ga, New Yorke draugovė ir kitos lietuviškos organizacijos.

Bilietus iš anksto galima išigyti pas šiuos platintojus: J. Vytuvienė, 85-29 86 St., Woodhaven, N. Y. tel. VI 6-2980; dr. J. Snieškienė, 28 Ashford Ave., Brooklyne, TA 7-8231; V. Vasiliauskienė, 28 Shepherd Ave., Brooklyne, MI 7-6014; V. Jonuškaitė-Leskaitienė, 147-18 Hoover Ave., Jamaica 35, JA 3-8268; M. Žukauskienė, 28 Catherine St., Brooklyne EV 4-2623; Bružinskių siuntinių įstaigoj, 370 Union Ave., Brooklyne EV 4-4952; P. Šalinskienė, 84-02 Jamaica Ave., Wood-javen, N. Y., VI 7-4499; Juo-zas Andriušis, Haven Realty Insur. Co., 87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y. VI 7-4477.

(jv)

ANTANINOS POVILAUŠKIENĖS gimtadienio proga, jos draugė ir kaimynė Alice Karvelienė savo namuose praeitą savaitę surengė pobūvį. Nuotraukoje, prie vaišių stalo, (iš k. į d.) — N. Kulbokienė, A. Kupčinskienė, Girnienė, A. Povilauškienė, A. Karvelienė, U. Bacevičienė.

V. Tyslavienės nuotrauka

"Aukso žąsį" berengiant — St. Ilgūnas taiso K. Vasiliauskui prakaito nuplautą grimą.

PRAMOGŲ KALENDORIUS

Kovo 24 — 27 d.d. — New Yorke Skautams remti komi-tetas ruošia dail. Vytauto Igno parodą Maspetho pa-rapijos salėje.

Kovo 26 — Andriaus Kup-revičiaus fortepijono reči-talis Town Hall New Yorke (43rd St. tarp 6th ir 7th Ave.) Pradžia 5:15 val. p.p.

Kovo 26 — Adv. M. L. Švei-kauskienės paskaita Car-negie Endowment patalpose, 345 E. 46th St., New Yorke. Rengia DLK Birutės New Yorke skyrius. Pradžia 6:30.

Balandžio 2 — 3 d.d. "Auk-so žąsis" — lietuviškas fil-mas, Brooklyn Academy of Music.

Balandžio 24 — Lietuvos Atsiminimų radijo 25 metų sukaktuviniis koncertas ir ba-lius Webster Hall, New Yor-ke.

Gegužės 7 — Skautams rem-ti tėvų komiteto balius Mas-petho parapijos salėje.

Gegužės 7 — Aldonos Ke-palaitės fortepijono reči-talis Town Hall salėje.